Ч. 182 (15.003). Львів, пятниця 19. серпня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-45
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
» Банку Чеських Леґіон. Праґа „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . 30.00 „
річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНІ КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

✝ Д-р Степан Смаль Стоцький

КОЛ. ПРОФЕСОР УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Й ПИСЬМЕНСТВА НА УНІВЕРСИТЕТІ В ЧЕРНІВЦЯХ, ПОЧЕСНИЙ (ДО 1937. Р. В ДІЙСНІЙ СЛУЖБІ) ПРОФЕСОР УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ У ПРАЗІ, ПРОБУДНИК І ДОВГОЛІТНІЙ ПРОВІДНИК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ НА БУКОВИНІ, ВИЗНАЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ, КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ, ЕКОНОМІЧНИЙ І НАУКОВИЙ ДІЯЧ, КОЛ. ПОСОЛ З. У. Н. Р. У ПРАЗІ, КОЛ. ПРЕДСТАВНИК ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ УРЯДУ З. У. Н. Р. У ВІДНІ, ЧЛЕН УСЕУКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК У КИЄВІ, ДІЙСНИЙ ЧЛЕН СЛАВЯНСЬКОГО ІНСТИТУТУ У ПРАЗІ, ПОЧЕСНИЙ (І ДІЙСНИЙ) ЧЛЕН НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ, ПОЧЕСНИЙ ЧЛЕН Т-ВА „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ, ТОВ. „НАРОДНІЙ ДІМ", „УКРАЇНСЬКА ШКОЛА", „УКРАЇНСЬКА КНИГОЗБІРНЯ" В ЧЕРНІВЦЯХ, Т-ВА „МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ" У ПРАЗІ, ОСНОВНИК „КАРПАТІІ", ОСНОВНИК МАЙЖЕ ВСІХ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ І ЕКОНОМІЧНИХ ТОВАРИСТВ І УСТАНОВ НА БУКОВИНІ, ЧЛЕН ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ „ДІЛО" І Т. Д. І Т. Д.

В середу ввечір, коло 9. год., прийшла з Праги телеграфічна звістка, що того самого дня, 17. серпня 1938. р., після довгих мук і страждань закінчив своє вагітне великими ділами життя один із найчільніших українських діячів старшого покоління, одна з найсвітліших постатей українського національного відродження — проф. д-р Степан Смаль-Стоцький.

Про те, що Покійний професор здавна тяжко нездужає, доходили до нас чутки, і ми ділилися з Читачами нашого щоденника цими звістками, маючи повну надію, що сильна природа таки недугу переборе. Кожна нова відомість про те, що стан здоровля Покійного поправляється, сповняла нас радістю, бо ж, хоч не молодий віком, професор Степан Смаль-Стоцький був вічно молодий духом, живо цікавився всіма подіями і до останніх часів, уже тяжко недужий, не кидав праці. Ще два тижні перед смертю встиг виготовити проект статуту Академії Наук, про яку був у нас свого часу офіціяльний комунікат еміграційного уряду У. Н. Р., та вже 8. ц. м., після сильної внутрішньої кровотечі, цілком знемігся, і 17. серпня в 79. році життя перестало бити Його таке для національних справ гаряче серце.

Знаємо, що звістка ця, яку подаємо, сповнить смутком ціле наше громадянство сумом огорне всіх і не тільки тих, що жили з Ним, особисто Його знали, з Ним працювали й високо Його поважали, а й тих, що хоч злегка знайомі з історією нашого народу на всіх землях, де він живе...

Бо ж покійний професор Степан Смаль-Стоцький — творив історію. Творив її на невеличкому шматочку української землі, на Зеленій Буковині, яку Він силою Свойого таланту, Своєю невичерпною енерґією, невсипущою працею довів до розквіту, з невідомої ще в 80. рр. XIX. ст. з національного погляду землі зробив країну, де українці були зовсім рівновартним народом із усіма націями, що заселювали Буковину, мали свою національну автономію, свої школи, жили вільним, майже повним національним життям...

З фаху педагоґ, від 1885. р. професор університету в Чернівцях, Покійний працював на всіх ділянках національного життя, добирав до праці відповідних людей, ставлячи їх на чоло установ і товариств, які сам основував, приєднував до українства всіх, що виявляли в собі іскорку якоїсь творчости, і за такий короткий розмірно час підніс українство на Буковині до таких висот, про які мало хто мріяв. Високо цінячи т. зв. чорну роботу, проф. Степан Смаль-Стоцький ніколи сам цієї роботи не цурався — бо ж для народу, та ще в такому стані, в якому були ми в 80. рр. XIX. ст., все було однаково важне: часопис, календар, господарська брошурка, шкільний підручничок, популярний виклад, хор, читальня і водночас — краєва політика, краєва культура, а далі — студентські справи, міщанські сходини й т. д. І так цілими роками, скрізь і скрізь... Сам відкривав сільські читальні, сам основував райфайзенські каси, а то й диригував хором, а до того — праця на університеті й по всіх українських товариствах у Чернівцях і поза Чернівцями, праця, звязана зі становищем народнього провідника. Не дармо говорили перед війною, жартуючи, що, мовляв, „Буковинська Русь і проф. Степан Смаль Стоцький — це одно". При всьому цьому Покійний находив іще час на наукову працю, на наукові сходини, на працю у Краєвій Шкільній Раді, у Краєвому Банку й т. д.

Покликаний перед світовою війною до війська, Покійний не бачив від 1914. р. Буковини. Те, що з нею сталося після 1918. р., сповняло Його душу невимовним болем. Його колишнім бажанням було спочити на Буковині. Та доля інакше судила. Від 1920. р. зажив на еміґрації, де й закінчилося Його таке багате, трудолюбне життя. Зачуваємо, що останнім бажанням Покійного було лягти на вічний спочинок на кладовищі у Кракові, де від 1915. р. спочиває Його Дружина. Коли Родині вдасться перевести в життя цю останню волю Покійника, в похоронах зможе взяти участь українське громадянство Галичини, а може й Буковини, та віддати останній поклін цій Великій Людині, цьому всебічному Національному Працівникові та вченому европейської міри (про наукову діяльність пок. проф. Степана Смаль Стоцького буде в нас окрема стаття одного з Його учнів)...

*

Накінець декілька слів про життєвий шлях покійного академіка (члена Академії Наук) Смаль Стоцького.

Народився він 8. січня (27. грудня ст. ст.) 1859. р. в селі Немолові в Радехівщині, де прожив до 10. року життя (чудовий образ із дитячих літ подають спомини Покійного п. з. „Немолів"). За гарний голос Його приняли до бурси Ставропигійського Інституту, де він і пробув до скінчення ґімназії 1879. р. На університет ходив у Чернівцях, де брав жваву участь у студентському житті, зорґанізувавши хор при т-ві „Союз", що піснею розбуджувало приспале національне життя на Буковині. В 1883. р. подався на університет до Відня, склав докторат і незабаром габілітувався на доцента славянської фільольоґії. Саме тоді звільнилася була катедра української мови й письменства на чернівецькім університеті (по проф. Гнаті Онишкевичеві), і 1885. р. Покійний став професором цих дисциплін у Чернівцях.

Від того часу починається Його праця на всіх полях національного життя. Майже десять років редаґує „Буковину", де містить статті, які й досі не втратили свого значіння, далі видає тижневик „Руска Рада", від 1892. р. стає послом до буковинського сойму (до 1912, а далі (від 1911.) до австр. парляменту у Відні. Сміливий, відважний, Він ішов у політиці простолінійно, тимто коли ту лінію почав заломлювати приєднаний ним самим для українства пок. Микола Василько, проф. Стоцький із ним розійшовся (1913. р.) і ніколи вже з ним не зійшовся. Боротьба, яка почалася між кол. приятелями, довела до того, що проф. Стоцький відійшов від політичного життя. Та 1913. рік, рік тієї боротьби, це — найтяжчий час у житті Покійного професора. Його противник воював такими засобами, що навік залишаться чорною плямою в історії буковинського народу на Буковині. Инший, не проф. Стоцький, був би не переніс усіх тих наклепів і ганебних обвинувачень, що їх кидали Йому під ноги колишні Його вихованці. Та Він, селянська дитина, що виросла змалку в боротьбі з обставинами і в ній загартувалася, спокійно все перетерпів. Він знав, що все це скороминуще, що правда вийде на верх, і воно так і сталося. Тепер ціла Буковина добре знає, чим був для неї покійний проф. Стоцький, і за 1913. р. доводиться багатьом соромитися...

В війні проф. Стоцький служив при польовому суді й неодному врятував життя в тих понурих, тяжких часах доносів та наклепів. Пізніш Йому доручено нагляд над просвітньою працею, що її провадив „Союз визволення України" у фрайштадському таборі (Горішня Австрія), де сформувалася була 1917. р. дивізія сірожупанників, яку проф. Стоцький і виправив був на Україну. Тоді Його обрали головою Боєвої Управи УСС. По упадку Австрії став послом З. У. Н. Р. у Празі. Пізніш, коли зорґанізовано український університет у цьому місті, Покійний обняв катедру українського мовознавства на університеті й викладав там до часу, доки тяжка недуга не прикувала Його до ліжка.

У Празі брав участь у науковому й культурному житті, був головою 2. Українського Наукового Зїзду, вів Товариство „Музей визвольної боротьби України", всіма силами дбаючи про те, щоб це товариство мало свою власну домівку (це і сталося з початком цього року). Вже тяжко недужий, занявся статутом „Академії Наук" і довів його до кінця...

Багате й таке плідне ділами життя проф. Степана Смаль-Стоцького чекає свого історика. Думаємо, що це незабаром і станеться. Покищо звістку про Його смерть українське громадянство приняло з великим смутком. На домівках „Наукового Товариства імени Шевченка", „Просвіти", „Карпатії", „Ревізійного Союзу Українських Кооператив" й ин. — повівають чорні прапори. Хоч і тяжко погоджуючись із сумною дійсністю, кличемо й ми від себе:

Вічна Йому Память!

—о—

Один закон і дві практики.

Львів, 18. серпня 1938.

Під таким заголовком помістили ми в ч. 178 „Діла“ з 14. ц. м. відповідь премієра Складковського на інтерпеляцію посла д-ра Ст. Барана в справі конфіскати виданого Спілкою „Діло“ у Львові календаря „Криниця“ на 1938 р. З цієї відповіди найзамітніший кінцевий уступ. На запит інтерпелянта посла д-ра Ст. Барана щодо причин конфіскаційної практики, яку пристосовується на Волині при веденні надзору над пресою і взагалі друками, премієр Складковський як міністр внутрішніх справ дав дуже знаменну відповідь. А саме висказав він, що влада загальної адміністрації на Волині оцінює розповсюднювані там друки передовсім під кутом погляду місцевих умовин і потреб. Пристосування цієї засади спричинює, що друки видані нпр. у Львові, як у наведеному в інтерпеляції д-ра Барана випадку, і не сконфісковані там з уваги на місцеві умовини, зі становища умовин і потреб Волині треба неоднократно конфіскувати.

Така інтерпретація чи радше виправдання цензурної практики на Волині начальним керманичем державної адміністрації — не новина. Діється подібне на Волині вже від кількох літ, при чому конфіскується на Волині не лише видані в Галичині українські друки і тут несконфісковані та вільно продавані, але йдеться ще дальше. Проти тих, що поширюють несконфісковані в Галичині українські друки, які йшли нераз довгими місяцями свобідно і на Волині, виконується карно-судові процеси за поширювання тих друків в часі, коли не були ще сконфісковані і на Волині.

Конфіскату з правила переводять політичні власти першої інстанції, себто повітові староства, про що доносять негайно до прокуратури, а окружні суди на внесок прокуратора з правила ті конфіскати затверджують. Як карну кваліфікацію проступку, що знаходиться у змісті занятого друку, наводиться звичайно ст. 170 к. к. (публичне розповсюднювання фальшивих відомостей, що можуть викликати публичний неспокій) — рідше ст. 127 к. к. (публична зневага властей, уряду, війська, военної маринарки або їх частин) або ст. 152 к. к. (публична зневага або висмівання польського народу або польської держави), а вже зовсім рідко ст. 96 к. к. (приготування до довершення злочину державної зради), хоч і цю останню статтю наводить теж у своїй мотивації волинська конфіскаційна практика. Наводять там деколи й інші статті карного кодексу чи пак інші проступки, яких в інкримінованих українських друках, виданих леґально у Львові, не доглянули львівські цензорські власти.

Вже згадано, що на Волині потягають навіть перед суд тих, що розповсюднювали в найліпшій вірі леґально видані у Львові українські друки і тут несконфісковані і то за час розповсюднювання, коли ті друки не були ще і на Волині сконфісковані. Такий випадок зайшов у 1937. р. з нашим волинським діячем Василем Ярмолюком з Рівного, якого притягнули до судово-карної відповідальности за поширювання брошури про земельні справи і земельну політику посла д-ра Степана Барана під заголовком „За рідну землю“ — „Народ без землі — риба без води“, яка появилася у Львові в листопаді 1936. р. як відбитка несконфіскованих статтей з львівської „Свободи“, офіціяльного орґану УНДО. Ця брошура д-ра Ст. Барана є і нині в явному і свобідному книгарському обороті в Галичині і її тут вільно публично розповсюднювати. На Волині її сконфіскували щойно в чотири місяці після її появи, коли вона і на Волині встигла вже розійтися у сотнях примірників.

Таку подвійну цензорську і конфіскаційну практику — іншу в Галичині й іншу на Волині чи взагалі на північних українських землях у Польщі, відчувають дуже дошкуливо українська преса й українські видавці в Галичині. Не тільки відчувають, як виховані у правопорядку і правопочутті, що не можуть зрозуміти двох політ. практик і двох політичних доктрин супроти одного народу в одній державі, але і не розуміють цієї бухгальтерії. Адже і львівські цензорські власти не беруть під свій омофор українських редакторів і видавців, які у них — як це відомо — не мають якоїсь спеціяльної протекції. Не мають її зокрема видавці українських календарів, призначених на масовий збут серед звичайних сірих читачів — рівнож за голосним сокальським кордоном.

Важне тут ще й друге. Слід признати, що якраз львівські цензорські власти, адміністраційні, прокураторські і судові, мають без порівнання більшу практику і тим самим більше знання не лише законних постанов і їх інтерпретації, але теж і польсько-українських взаємин у минулому і сучасности, бож у Львові є головний осідок української пресової і книжкової продукції. Того всього нема на Волині і взагалі поза Галичиною, де поява українського друкованого слова на території Польщі поза Галичиною є не таким частим явищем. Тим самим державні органи в Польщі поза Львовом чи Галичиною, що виконують цензорські функції над українським словом, дуже мало ознайомлені з українською проблемою і з історією польсько-українських відносин. І коли львівські цензори, які є немов спецами у порушуваній ними справі, не бачать в цензурованому ними українському друку, в його змісті, ніякого проступку з карного кодексу, то річ дуже дивна, що добачують це їхні товариші по фаху поза Львовом, або конкретно якраз на Волині.

Пресові проступки оцінюється на основі двох законів — пресового закону і карного кодексу. Проступки з пресового закону є формальної натури і досить рідким явищем. У засаді діє карний кодекс. У Польщі нема ще уніфікації пресового закону і обовязують дальше дільницеві закони, а саме на території колишньої Росії пресовий декрет з 7. лютого 1919. р., а в Галичині австрійський пресовий закон з 17. грудня 1862 р. та XXVII. частина австрійської карної процедури з 23. травня 1873. р.

Польська квітнева конституція з 1935. р. не знає зовсім окремих ґарантій свободи преси і друку, а тільки у ст. 5, уст. 2, запевнює громадянам змогу розвою їх особистих вартостей та свободу совісти, слова і товариства. На основах свободи преси і друку спираються в засаді і австрійський пресовий закон з 1862. р. та польський пресовий декрет з 1919. р., постановляючи, що преса є свобідна й підпадає тільки тим обмеженням, що передбачені в карному кодексі або в інших законах.

Від 1. вересня 1932. р. діє в Польщі одноцільний карний кодекс. Його постанови є абсолютні для цілої території держави і для всіх громадян. Проступок виконаний друком це нарушення карного кодексу і він абсолютний для цілої території держави. Ніякої умовности тут зовсім нема. Що є пресовим проступком у Львові з порушенням карного кодексу, є таким самим проступком і на Волині. Отже не можна пристосовувати засади — як це говориться у відповіди премієра Складковського, — що друки, видані у Львові і несконфісковані там з уваги на місцеві умовини, зі становища і потреб Волині треба неоднократно конфіскувати. Це така теза, яка валить тезу зуніфікованого карного кодексу і треба було зголосити її перед його уніфікацією, а не після неї.

На сторінках „Діла“ ми порушували нераз справу цензорських практик у Польщі, між іншим і в недавній редакційній статті. Цю тему порушуємо і нині у правничому насвітленні, коли йде про один закон і дві практики в ділянці цензури українських друків у Галичині і на Волині. Кінчимо заввагою, що подібна практика на дальшу мету дуже небезпечна, бо у своїй послідовности може довести до підорвання авторитету законів.

ВІДДІЛИ І КОРЕСПОНДЕНТУРИ:
1) Борислав, Косцюшка 123.
2) Перемишль, Ягайлонська 9.
3) Самбір, Ринок, Дім Н. Торговлі.

ПРОМ-БАНК

Львів, Гродзіцьких 1. І. п.
Тел. 292-15 і 200-15.

4) Сокаль, Косцюшка 38.
5) Станиславів, Міцкевича 1.
6) Стрий, Фрухтова 6.
7) Тернопіль, Тарнавського 4.

Ревія совітських маршалів.

І хоч ніби перестали гуркотіти гармати, цокотіти кулемети там, на сопках Манджурії, на тому, здавалосяб такому далекому й такому байдужому, а по суті такому близькому й цікавому для українців, фронті, хоч ніби вирішено передати розвязання прикордонної суперечки замість військовим силам, мирній демаркаційній комісії, мало хто увірить в довговічність тамошньої тишини.

Справді, те, що москалі називають заозірною височиною, а японці узгірям Шатсаопінґ і те, що перші називають Безіменною височиною, а другі — горбом Чанґкуфенґ — це першорядний стратеґічний пункт, що горує над заливом Посета, що може загрожувати й Хабаровськові і навіть Владивостокові.

Отже чи можуть москалі або японці відмовитись від цього пункту на підставі якихсь там документів, що їх буде подавати в безумовно достатній кількости протилежна сторона?!

А коли документи не переконують у прикордонних суперечках, то їх звичайно вирішують гармати, танки, літаки. Питання тільки в тому, кілько часу треба буде кожній стороні для цього „переконування“ себе матеріялами протилежної, й водночасно для зміцнення своїх сил біля спірних кордонів?

Хто-ж може брати участь в цих остаточних розіграх велитенської шахової гри поміж Росією та Японією, гри, що тягнеться вже кілька десятків років? Хто може керувати військовими російськими силами в цих, таких близьких, так кровно цікавих для українців цілого світа розіграх?!

Спробуймо пригадати сильветки російських військових начальників, зробивши це як найобєктивніше, бо перемога над ними на папері ще не ґарантує справжньої перемоги, бо краще переоцінити ворога, ніж не дооцінити.

Ясно, в першу чергу той, хто хоче бути славетним военачальником...

„В дивизиях и ротах
Под солнцем боевым,
Как камень самородок,
Сверкает имя Клим!“

Або „Ис нами Ворошилов, наш первый красный офицер!...“

Невеличкий на зріст, (але й Наполеон був такого зросту!), завжди дбайливо виголений, одягнений у військовий однострій, який часто змінює: сьогодні в загально-маршальському, завтра в білому літньому, післязавтра в морському... Акуратний, завжди дивиться до свого записника, завжди посміхається білими зубами зпід підстрижених вусів... Сірі очі дивляться самовпевнено... Квапливі рухи (але-ж такі були й у Наполеона!). ...Любить, минаючи командирів, підійти до червоноармійця, ласкаво розпитувати його, розмовляти з ним (Наполеон і його вусачі-ґренадири!)...

Луганський слюсар... і перший маршал, залізний (в ніякому разі не сталевий!) маршал! (А хто був у дитинстві Наоплеон?!).

Правда, вже можна і звикнути до цього високого, на жаль досі платонічного, становища.

Пригадується боєва молодість: вивід червоної армії з України, зпід удару німців. Оборона Царицина, але-ж там далеко не провідне становище, перемоги першої кінної, але-ж там був і Будьонний... Південно-західний фронт, але-ж там був Тухачевський!... Легендарне захоплення Перекопу, але-ж там були Фрунзе і Блюхер... (трохи не так, як у Наполеона!) І молодости давно вже нема, сріблиться скроня, за три роки вже шестеро хрестиків доведеться відмітити. А деж справжня слава? А голова і нерви надійшли не Наполеонівські, доводиться керувати военними подіями не на білому коні, а за столом кабінету, потрібна не особиста хоробрість, якої справді не бракувало, потрібне по-перше знання, по-друге знання, по-третє знання!..

Хочеться війни, а якщо хтось інший, здатніший, перебє славу для себе?!..

Може і краще без війни?!

Така сильветка першої особи на шаховій дошці в грі червоних проти жовтих.

Другий — високий, струнким з призирливим поглядом очей зпід густих брів, з призирливим посміхом зпід підстрижених чорних вусів, з гарним інтелігентним обличчям, ніби зовсім не селянин з походження. Цьому є що приgадати, це він розгромив оренбурських козаків Дутова, це він на чолі своєї дивізії пройшов увесь Сибір, переслідуючи колчаківців, це він захопив Кахівський плацдарм, це він бере Перекоп. Це він, це Блюхер командує у східньому Сибірі народньо-революційною армією, це про Блюхера співають у Сибірі, як про героя „Волочаєвських днів“...

І коли затверджено ордер Червоного Прапора, ні у кого не було сумніву, що першим цим ордером повинен бути нагороджений Блюхер; потім йому ще додали аж три такі ордери.

А року 1929-го він на чолі щойно створеної далекосхідньої армії бє китайців. Може це і не загадто значна перемога, але перемога, єдина воєнна перемога з останніх часів! І знову ордер червоної зірки, а там ордер Леніна.

Безумовно з усіх живих воєнних начальників у червоній Росії — це Блюхер найбільш овіяний славою. І він це відчуває. „Я не Куропаткін — каже він — я Блюхер!“

Але одне битись з Дутовим, Каппелем, Врангелем за перших часів громадянської війни, коли червона армія ще чекала майбутнього, ще вірила в нього; одне воювати з китайським військом 1928-го року та зовсім інше вести — не бій, не два, але війну з японськими арміями, якими керують начальники в усякому разі такі, що мають великий практичний досвід, не кажучи вже про їхнє знання; та зовсім інше вести червону армію у бій 1938 року. Бо коли правильний вислів, що кожна армія перед війною — це сфінкс, то червона армія — подвійна загадка.

І може сорокдевятьлітній Блюхер і на місці буде, командуючи армією, навіть фронтом, та чи не треба когось, що керував би і Блюхером?! А головне чи можуть східні очі кремлівського самодержця дивитись з цілковитим довірям на цього далекосхідного маршала...

Ну добре, ну перемога, то значить нова слава, а чи в ореолі цієї слави захоче Блюхер, завжди далекий від кремлівських інтриг, завжди не такий ортодоксальний комуніст, ділити її з Кремлем, чи не захоче ще більшого? А хто може стати йому на перешкоді?! Може справді краще, безпечніше, щоб не було війни?... А чи не залежить тільки від Кремля? Не можна-ж без кінця йти на уступки Японії?!..

Про третього маршала, цього большевицького Мюрата, з його лихими вусами колишнього вахмістра Приморського драгунського полку, можна сказати, що його воєнна карієра закінчена. Не можна сказати, що вона не була блискуча, ні! Утворення кінної армії, її знамениті рейди звязані з іменем Семена Будьонного, людини справді значної особистої хоробрости, людини цілком на місці на чолі, тієї по суті орди, людини, яка всеж за начальника штабу мала ґенерала ґенерального штабу Машковського, колишнього професора Військової Академії з тактики кінноти.

55 років не такий ще і Матусаїлів вік, але вже-ж не скочити „Семену Михайловичу“ на коня, не вихопити шаблі з піхви й вимахуючи нею над головою не мчати що духу, галасуючи, на чолі кінноти...

Якби не революція, був би тепер „Семен Михайлович“ репрезентативним швайцаром у якійнебудь установі, ну а тепер, по революції, став репрезентативним маршалом, якого обовязок командувати парадами на червоній площі в Москві, приймати паради спортсменів і фізкультурників, подивляти закордонних гостей на дипльоматичних приняттях, як можна випити та може іноді у відповідних обставинах, розпра...ся, вдарити тропака.

Бездоганний проділ посередині напомадованого, ще темного, але вже значно порідідого волосся. Голене породисте обличчя з ніби незадоволеними устами, гострий проникливий погляд. Дуже здібний. Працьовитий. Мовчазний. Майже завжди у свому кабінеті, заставленому шафами з книгами, зі столами, заваленими ґеоґрафічними мапами, рисунками. О, цей начальник штабу червоної армії, ґенерального штабу (довоєнних часів) командарм І. ранґи, 56-літній Борис Шапошніков, теж має свій ідеал, теж бажає наслідувати.

Його ідеал, це „великий мовчун“ Мольтке (розуміється старший), що створив для Німеччини пляни воєн 1866 та 1870 р., які так блискуче виправдалися на ділі.

І може у нього, у Шапошнікова, в його опанцирених шуфлядах, теж заховані коверти з варіянтами плянів війни з державою А, з державою Б і так далі. І чи не цій людині буде доручать здійснювати свої пляни, керувати воєнними подіями, пересувати військові сили на відповідній шаховій дошці?!

А може слід згадати ще про когонебудь. Може не зайве згадати ще про людину з також багатим воєнним минулим: і на Кавказі, і в Криму, і в боях проти Денікіна. Це-ж Федько на чолі останків своєї 58-ої дивізії цілком неожидано захоплює Київ 13. жовтня 1919 від добровольчої армії, сіючи серед неї паніку й очищаючи Київ (правда тільки на 3 дні) від великих добровольчих сил. Це Федько бє Врангеля, здушує кронштатське повстання, повстання Антонова у Тамбовській губернії, повстання басмачів у Таджикістані. Він також має 6 ордерів. Цей селянин з Роменщини перший вступає до наново утвореної військової Академії і закінчує її. В р. 1933—1934 він помічник Блюхера на Дал. Сході, потім перевели його до Києва, а потім призначили на заступника самого Ворошилова.

Федько єдиний, що може до деякої міри заступити Блюхера, отже це єдина постать, якою можна загрожувати Блюхерові, якою можна зашаховувати далекосхідного маршала. (Як помітимо якийнебудь ухил, усунемо тебе зі становища, а на твоє місце є кандидат: Федько, і герой, і в курсі далекосхідніх справ).

І тому краще Федька тримати у Москві, приголублювати його, мати його за „свого“, за „кремльовського“.

О, багато людей ще хотілиб мати вплив на далекосхідні справи, особливо найближчі „вірлята з сталінського гнізда“ — Єжов та Мехліс, які ввесь час конкурують між собою.

Та Єжову все ще не зовсім по собі. Як-неяк, а це-ж його креатура був Люшков, по втечі якого японці зараз же почали наступати і якраз в тому самому місці, через яке втік Люшков. Може Мехліс і хотів би зразу викопати йому ямку та теж не зовсім по собі, в останніх часах почали помічати за багато „контрреволюції“ поміж жидами...

А головне, яка причина висувати нового фаворита, Маленкова? Усюди почав його брати з собою Сталін. Тут уже і не до Далекого Сходу.

Гл. Л.

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ

І. том
МОГУТНЬОЇ ПОВІСТИ
БАЛЬЗАКА

„УТРАЧЕНІ ІЛЮЗІЇ“

Боротьба молодого письменника з провінції за славу та прожиток у Парижі. — Куліси видавничих фірм і денникарства.

ЦІНА ТОМУ 2.— ЗОЛ.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ Ч. 21.

РОМАН ДОЛЖИЦЬКИЙ. 3

ОЛЕНКА.

(Докінчення).

— Оленко, пан Михайло жде від пів години, а тебе годі відшукати — перебила роздумування Оленки пані Ольга. — Ходи скоро!

В сальоні при столі сидів Михайло Гладкий і живо розмовляв з отцем Дамяном. Як подавали руку один одному, Гладкий помітив, що мідяний перстень, підвинений папірцем, міцно держиться Оленчиної руки.

— Що ви думаєте почати в місті? — питався отець Дамян, а Оленка сперла голову на стіл і слухала уважно.

— Що я думаю почати? На спілку з двома товаришами закладаємо фабрику повил. Може спочатку це буде і маленьке підприємство і не заслуговує аж на назву підприємства, але може за якийсь час...

Ані отець Дамян, ані Оленка не скрили свого здивування. Михайло Гладкий знав, що ідеалом отця Дамяна було: державна посада, або священича ряса. Всі інші, вільні професії не знаходили зрозуміння в його голові, освіченій на ц. к. зразках.

— А не краще вам про посаду подбати, ніж якусь там фабрику закладати? Фабрика рисковна річ.

— За посаду сьогодні важко. Та річ не в тому. До недавна, а то й сьогодні купуємо таємо чужі повила з наших овочів. І на це видаємо великі гроші в чужі кишені. Тож скажіть, чому нам самим не почати б цієї галузі продукції, тоді, коли ми вже маємо своє масло, каву, мило та десятки інших виробів.

— Розумію добре, а бачите всеж то... робити мармеляду... вибачте за щирість, але пикиновій — якось смішно. Мені чомусь нагадується баба, як держить у подолку макітру і колотить бульбу. Їй Богу... Ха-ха-ха!

Отець Дамян зайшовся сміхом. Спочатку він сміявся так про себе, але мав таку звичку, що, як сміявся, то широко, гучно навіть без більшої понуки. Навіть сльози скапували йому на товсте лице, уста синіли, а він увесь аж сопів.

Михайло Гладкий хвилинку здивовано вижидав, а там користаючи з того, що Оленка вибігла до кухні, встав і обурений вийшов з кімнати.

Оленка довідалася на другий день, що Михайло вранці виїхав. Вона не могла собі знайти місця з туги і врази. Ані батько, ні мати не могли переконати її, що „він не для неї“. Вона щодня ходила дорогою попри хату Михайлового батька, та ніколи не важилася вступити на подвіря...

Раз помітив її старий „Гладій“, Михайлів батько, як вона довго вистоювала на дорозі та нерухомо дивилася на його загороду. Вернулася на попівство пізно сполудня. Там застала паню Поповичеву, Стефкову маму. Приїхала просити панство Данилкових на весілля. Стефко женитьcя і просить їх до себе. Він ніякої вразн за Оленчин „гарбуз“ не чує, бо це справа серця і то молодого серця.

— Їдьте, панно Оленко, їдьте. Стефко так дуже просив! Пізнаєте його дружину і для себе може знайдете хлопця. Їх буде у Стефка багато, самі питомці!

Та Оленка не далася намовити. Казала, що трохи нездужає і може завтра приїде сама. Тоді отець Дамян із імостею поїхали, а вона залишилася сама. Зараз післала наймита за старою Фенею.

Стара прийшла засапавшись, сама не знала від чого почати. Вона рада би розважити „дитину“ й себе оправдати, що вона „старуля“ помилилася в її щастю, а радше помилив її в тому рожевий чіпчик. Стара на порозі, підперлася на костурі й замялася

— Сідайте, бабцю, сідайте. Я зараз прийду, а ви покищо спакуйте оці одяги до валізи. Все, що тут на тапчані.

Старій ходять руки, як по кроснах яворовий човник. Складає гладко всяке білля та сукні і кладе до валізи, а в голові, наче палицею довбає в глині, шукає гадки. Оленка за пів години вернулася з суміжних кімнат. Була вбрана, як на дорогу у спортовий зелений костюм і бронзові черевики. Перед ґанок заїхав візник і ждав, вилискуючи з утіхи батогом.

— Бабцю, ви залишитеся тут так довго, аж вернуться тато й мама.

— А ти... ти?..

— Як вернуться тато й мама, то ви їм скажіть, що Оленка поїхала до міста...

— До міста, дитино? Сама без жадної опіки?!

— Так, сама, бо Оленка вже не хоче ніякої опіки, — тут їй заломився голос. — Ні, ні. Так не кажіть, ні. Скажіть, що... — тут вона вже не могла стримати сліз...

Стара Феня нагнулася аж до землі й заломлюючи руки, заводила, наче по небіжчику.

— Боже, Боже! І що я маю, бідна, діяти, Боже?

— Цитьте, цитьте, бабо. Дивіться, я вже не плачу. Скажіть татові й мамі, що Оленка поїхала до міста по своє щастя, бо воно ніяк не хоче само до неї прийти.

З цим вона вхопила до рук валізи й вибігла на ґанок. Феня чіпившись поли жакету Оленки, не хотіла її пустити.

— Поганяй! розказала Оленка візникові. Парубок шварнув молоді каштани батогом і підсвистуючи на радошах, викотив на дорогу. Тут плеснув ще раз по товстих хребтах каштанів і рванувши з місця затягнув просто в сонце:

„Співал би я співал, лем я нути не мам
Де ся нута ділa, любов нуту зіла.
Гей!“...

Оленка усміхнулася до свого нового щастя

Проти втечі молоді з села.

(Лист з села)

Дехто може махне рукою, прочитавши наголовок цієї кореспонденції, ще й з дописною: лист з села! Подумае: „Хіба мало у нас пишеться про село? Таж в кожному майже числі „Діла", чи інших українських часописів, можна найти якусь згадку про нього"... Не перечу, — пишуть у нас про село багато, але що пишуть? Звичайно: про якісь нещастя і випадки, про ріжні культ.-освітні свята, про аматорські вистави, вечерниці, фестини, про розвиток культурно-освітніх та економічних установ — і поза цим майже нічого більше.

А тимчасом наше село в повоєнних часах дуже змінилося: піднеслося культурно, розвивається під економічним оглядом, — прямує шляхом розбудови кооперативної і приватної торговлі та промислу до самовистарчальности, освідомилося національно. Але при цьому наше село в повоєнних часах дуже перенаселене: людей рік-річно прибуває, наслідком чого робиться тіснота і приходить голод на землю, а в парі з цим і велика нужда. Правда, в останніх часах, в нас аґітують за тим, щоб надмір сільського населення, а головно той найкращий, найбільш життєздатний, так сказатиб: „завойовницький" елемент, ішов до міста і тимсамим з одного боку відтяжував село, а з другого здобував неопановане досі місто. І саме про той елемент, що мав би йти до міста, у нас пишуть дуже багато, мовляв: „мусимо опанувати міста, бо коли міста будуть наші..." і т. д.

Безперечно, що міста для нас — це дуже важна проблема і ми мусимо присвячувати їй багато уваги, але разом з цим не можемо забувати про тих, що залишаються в селі. Бо село, поза тією невеликою кількістю нашого населення по містах, — це ввесь український нарід. Тому на село ми повинні звертати якнайбільшу увагу, так як це роблять в останніх часах: німці, італійці, і навіть поляки. Вони хочуть виховати твердий, здоровий і характерний селянський стан, який хочуть зробити фундаментом могутньости своїх націй і держав. Вони спеціяльно опікуються селом, дають йому щораз більші права і можливости кращого істнування... Цими правами вони хочуть розбудити любов і привязати селянина до землі і злучити його з нею нерозривно, щоб він не позбувався її, не кидав і не втікав до міста та не збільшував кадри безробітних.

Селянським станом національних меншин держави спеціяльно не опікуються, навпаки ріжні кольонізаційні та парцеляційні закони звернені проти нього. Про це ми, українці, знаємо може найкраще.

А такої опіки над селянським станом, щоб розбудити любов та привязання до землі, потребує під теперішню пору і наше село. Бо і в нас в останніх часах зявилося між молоддю якесь хоробливе недолюблювання та недоцінювання землі. Як не вірите, то підіть на село і спитайте першого-ліпшого стрічного селянина, як там його син, чи буде з нього колись добрий господар, то він вам замахає руками і відповість: „Ой, де там вже буде з нього господар, де... не любить він так тієї земельки святої, як я, і не любить на ній господарити"...

І правду той селянин скаже, бо справді теперішня селянська молодь не відноситься з таким пієтизмом до землі, як старі ґазди, їх батьки та діди. І робити на землі не люблять. Нема у неї тієї набожности при обробітці землі, при починанні косовиці, жнив, при першій оранині, сійбі і т. п. Старі роблять це зі святочним настроем та насолодою, а молоді з мусу: аби зробити та збутися. Не побачите теж у молодих тієї господарности та запопадливости, що в старих: ніколи не побачите, щоб хтось з молодих на селі ніс, так як це роблять нераз старші, єдин колосок, соломинку, або картопляну бадилинку з поля до дому, бо „шкода". Того молодий ніколи не зробить: перейде, омине, не піднесе і не занесе до дому.

Таксамо старше покоління рідко коли позбувалося землі. Продавав її хіба якийсь пияк або марнотравник, але щоби порядний і статочний ґазда продав землю без крайної необхідности — це була велика рідкість. А тепер молоді, як дійдуть до повнолітности, торгують землею наліво й направо, продають її на якубудь благу потребу, що її нераз і без продажі ґрунту можна залагодити. Але найбільше продають на те, щоб за ці гроші заложити собі якусь крамницю в місті, (в багатьох випадках такі селянські, недосвідчені купці дуже швидко банкротують, тратять гроші і стають крайніми злидарями) щоб тільки не жити на селі і не працювати на ґрунті. Хтось може сказати, що все це відноситься до найменш свідомої селянської молоді. На жаль, навпаки: чим свідоміші і більш очитані одиниці, тим більше не люблять землі і праці на ній.

Такий стан дуже загрозливий для нашого села і ми мусимо його усунути. Бо брак привязання і любови і в парі з цим легке позбування землі, тієї землі, якої віками тримаємося, в яку ми дуже міцно запустили своє коріння і не далися вирвати з неї жадним історичним бурям, — це для нас справді велика загроза. Для нас земля: усе! Коли ми втратимо землю, — тоді з ролі господарів, автохтонів на нашій землі зійдемо до ролі... зайдів. А позбудемося ґрунту під ногами, тієї опори й фундаменту, — землі, — тоді вже нас можуть швидко викреслити зпоміж живих народів. Тому цим хоробливим станом, цією пошестю недоцінювання і недолюблювання землі нашою сільською молоддю повинні особливо занятися провідники наших сільсько-господарських установ і разом з наукою доброї та раціональної господарки, — поширювати любов до землі.

Степан Женецький.

пише в тутці
КАЛИНА

Палестинський ґордійський вузол.

Одним з огнищ всесвітнього неспокою, предметом поважної журби уряду Великої Британії, причиною обурення усього магометанського світу і схвилювання жидівського народу та нагодою до англійсько - італійської гри за панування над Середземним Морем є від довшого часу біблійна Свята Земля — Палестина. Власне навіть не ціла Палестина, а тільки її частина на захід від Йордану, яку В. Британія заняла у великій війні і в 1917 р. у тзв. декларації Бальфура оголосила жидівською державою, „Ерец Ізраель", застерігаючи собі над нею мандат від женевської Ліги Націй. Невеличка це територія (усього 23.315 км² з півторамільйоновим населенням, з чого тепер є около 250.000 жидів, коло 200.000 христіян, а решта мешканців, отже поверх один мільйон, припадає на арабів), не поблагословлена якимись надзвичайними природними скарбами, а проте ось уже третій рік є вона видовищем перманентної партизанщини арабської національної більшости проти жидівської меншини та проти її змагання до розбудови жидівської держави. Боротьбу, яку араби започаткували як протест проти кольонізації Палестини зайшлим жидівським елементом, ведеться незвичайно завзято, безоглядно, усіми способами і засобами революційного підпілля до виступів цілих озброєних загонів включно. Наслідком цього у Палестині витворилось таке положення, що навіть досвідчені і зручні у штуці панування над кольоніями англійці стоять перед завданням, яке, здається, переросло їхнє уміння і досвід, а на всякий випадок надзвичайно хвилює англійську прилюдну опінію.

Зайнявши в 1917 р. Палестину англійці мали на увазі не так будівництво жидівської держави як розбудову нафтових проводів з Мосуля через Палестину до Середземного Моря. Ірак Петролеум Компані, доставець нафти для англійської середземноморської фльоти, охорона його нафтопроводів та інтересів — це була для англійців суттєва причина до захоплення Палестини, при чому „Ерец Ізраель", жидівська національна домівка, мала з вдячности бути вартовим англійського нафтового інтересу. Якоїсь ближчої, ясніше й детальніше розробленої програми для заповнення рямців жидівської державности у Палестині, англійці не мали й мабуть не хотіли мати, залишаючи за собою в евентуальних суперечках між жидами та арабами ролю „чесного маклера", що користає там, де два чубляться. Пригадати ще треба недотриману англійську обіцянку арабам, допомогти їм до панарабської держави, обіцянку, завдяки якій полк. Льоренсові вдалося втягнути арабів до війни проти Туреччини. У практиці показалося, що англійська пасивність і безпрограмність в Палестині видала погані наслідки, бо довела до арабського національного повстання. Причини його такі:

Скуповування жидами землі на кольонії наповнило кишені арабських поміщиків і піднесло ціни на землю та аренду заплату. З другої сторони розвиток — завдяки жидівському капіталові — промислу й торговлі у Палестині привабив арабську імміграцію із сумежних країв. В результаті палестинські міста наповнились арабським місцевим і зайшлим пролетаріятом, що з завистю і ворожнечею стежив за переходом землі з арабських у жидівські руки. І саме з рядів цього арабського пролетаріяту вийшли перші протижидівські протести, змови та терористичні акти. На ґрунті почуття економічної кривди росла прискореним темпом серед арабів національна свідомість, а коли ще й Комінтерн заобсервував у Палестині пригожий терен, на якому можна руками невдоволених арабів робити ріжні пакости В. Британії, загострені палестинські відносини перемінилися у справдішнє пекло на землі. Англійська адміністрація пробувала спочатку успокоїти арабське невдоволення уступками, зокрема обмежуючи доплив жидівської імміґрації. Навіть на початкові акти терору гляділи англійці з деяким зрозумінням і поблажливістю. До Палестини прислали нові військові частини, але поставлено їх тільки у стан поготівля. А для справдішнього замирення вислали з Льондону комісію під проводом льорда Піля, якій доручили завдання вистудіювати положення та випрацювати плян розмежування інтересів арабського і жидівського населення. Комісія льорда Піля прийшла після довгих студій на місці до висновку, що в інтересі замирення треба поділити Палестину на три частини: на жидівську і арабську державу та на мандатну англійську область, до якої входилиб святі місця і невелика надморська смуга.

Цей проект, принятий англійським урядом, викликав протести і з жидівського і арабського боку. Араби закидують проектові, що він хоче загнати їх у внутрішні ґористі й неврожайні околиці, а жиди підносять заміт, що приділювана під їхню державу частина Палестини є найгустіше заселена і що поділ Палестини на таких умовинах виключає можливість дальшої кольонізації та позбавляє жидів, переслідуваних тепер у світі, можливости найти приют у жидівській державі. Покінчилось тепер не на словах. Уже не тільки араби, але також і жиди перейшли від протестів до кровавих діл. Убивства, саботажі та напади і протинапади цілими загонами — це буденне явище палестинської дійсности. Жертви в людях в однім місяці липні висловлюються цифрою — 208 убитих і 457 ранених. Гинуть у тій суматосці не тільки жиди і араби, але й „розємці": англійські поліцисти, вояки та урядовці. Тому, що у внутрішню палестинську боротьбу активно встрявають одновірці арабів з Іраку, Єгипту і т. д., пробувала англійська адміністрація загородити кордони Палестини кільчастим дротом. Але й це не помогло. Англійці посилають одну „технічну комісію" за одною, але араби іґнорують запросини цих комісій до переговорів. Щораз то нові курені англійських кольоніяльних військ причалюють до палестинських портів — і все даремне. Ось филя невдоволення і бунту росте з дня на день. Англія опинилась у палестинській тісній вуличці, нерішена, що далі робити, щоб бодай забезпечити свої нафтові проводи, які вже кілька разів „арабські банди" ушкоджували й переривали.

В цьому моменті розгорілих до жару національних пристрастей у Палестині і в загальні зрозумілої нервозної атмосфери в самій Англії, сталася подія, що звернула на себе загальну увагу: ніякими часописними вістками не попереджений і найбільшою дискрецією окритий приїзд міністра британських кольоній

Мек-Донелла до Палестини. Про цей його побут у Палестині світ довідався аж тоді, коли він нишком вертався через Абукір до Мальти. Уже сам факт, що англійський міністр кольоній перериває свій вікенд і потайки відбуває таку великy й морочливу дорогу — вказує на важкі і вагомі справи та є доказом, що Англія рішилася у палестинській справі перетяти помотаний вузол. Цю метушню та енергію англійського уряду мали спричинити ніби якісь автентичні докази чи документи, що інші европейські великодержави є головними спричинниками англійських труднощів у Палестині.

Яких заходів ужиє тепер англійський уряд — між рядками англійської преси можна вичитати, що будуть вони далекойдучі та рішальні — ніхто нічого певного покищо не каже. Є тільки повідомлення арабського часопису „Аль Башір", який в сензаційний спосіб приносить подробиці розмови між британським міністром кольоній Мек Донелдом і египетським премієром Магмудом. Мек Донелд мав категорично заявити, що „Англія не всилі зломити свого слова, яке дала жидівському народові і що вона далі стоїть на становищі, що найкращою розвязкою палестинської проблеми є поділ на три частини". А зараз після виїзду Мек Донелда напливати почали до Палестини щораз то нові транспорти англійських військ усіх родів зброї, які мають перебрати на себе місію „успокоєння" країни. Палестинська трагедія доходить до свого вершка.

Насувається питання: що зробить британський уряд коли при всіх драконських заходах не вдається йому спацифікувати палестинської революції? Чи буде роками або й десятиліттями борикатися за мосульську нафту (відігралаж вона свою ролю і в нашій справі, у рішенні Ради Амбасадорів з 15. березня 1923.!), чи може зрезиґнує з палестинського мандату, щоб не робити собі ворогом усього магометанського світу? Поживемо — побачимо!

На всякий випадок потверджується випробувана правда, що легковажний і безпрограмний підхід до національної проблеми та невирішення її у свій час і справедливо, мститься навіть на найбільших державах і народах.

——о——

Заблуканий голос науки на Волині.

(Праця проф. К. Ходиніцького).

I.

Живемо в часах, які дуже нагадують часи 1917—1918 рр.

Були це роки якогось дивного духового затуморочення людей, в якому все малювалося навідворот: користь — шкодою, шкода — користю, здоровий розсудок — дурощами, чесність — підлістю, шляхотність — варварством і навпаки. І так до безкраю.

Наука тоді була в куті разом із „сонниками" й „оракулами". Учені стали посміховиськом юрби. „Героем дня" був той, хто ні з чим не рахувався, глузував з льоґіки й самої природи річей, хто найголосніше вигукував, кидав найгіґантніші пляни й обіцяв чуда, якби був співтворцем всесвіту й законодавцем життя.

— Бажаете, щоб річка потекла назад? Щоб зникла з поверхні землі якась „кляса" чи цілий нарід? Чи щоб люди враз забалакали іншою мовою, втратили память минулого, перестали любити, що досі любили, і в чужому бачили рідне? Прошу дуже! Все зробимо! Раз-два-три, — і готово.

Вчені і взагалі здорові розумом люди поховалися тоді й не сміли писнути. Говорили лише „герої дня", говорили найголосніше, вимахували руками найенерґічніше, тупали ногами найгрізніше. І їх слухали.

Чи не бачимо сьогодні чогось подібного?

Сьогодні має голос п. Ґертих у своєму „історичному" творі „За програму кресової політики" та в своїх промовах у ріжних „кресових" містах. Сьогодні говорить п. Подгорський у свому творі про „кресову" про[блему]. Говорить у „І. К. Ц." п. Петерс, пророк подій на Холмщині. Говорить у Тернополі ґен. Янушайтіс про те, що українців треба „витемпіць" або переробити на інших людей.

Говорять ще Х, У і сотні, тисячі інших, імен яких ніхто не знає й ніколи знати не буде.

І всі говорять те саме: що українців „не било, нет і бить не может".

А як во й є, то можна зробити так, щоб їх не було. І можна це зробити дуже легко. Раз-два-три, — і все буде полагоджене!

А що-ж на це ті, з правдивими польськими прізвищами — Лосі, Бончковські та інші? Що на це люди науки?

Вони сьогодні немодні. Їх голоси треба заглушити. А самі вони можуть посидіти десь на „сірому кінці". Сьогодні говорять лише ті, що „все можуть зробити". Особливо повинні мовчати люди науки, бо вони завжди щось „пальнуть" не в пору й недоречі...

Але...

Знайшовся один учений, відомий професор К. Ходиніцький, автор великої праці про православну церкву в Польщі, та й на загальний крик: „Не було, нема й бути не може" голосно відповів:

— А таки було!..

Може сказав би він і більше: що **є й буде.** Але він — історик, повинен говорити лише про те, що було. Отже й забалакав. Цікавитеся, де? В V-му й VI-му тт. видання „Рочнік Волиньскі" у статті „З дзеюв православія на Волиню".

II.

Проф. Ходиніцький охоплює у своїй статті час від початків православія на Волині до берестейської унії і боротьби з нею. Але побіжно насвітлює й інші сторінки життя, дуже цікаві для сьогоднішнього моменту.

СПОРТ і український

КРЕМ **МЕРІДА**

Це два невідлучні приятелі

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 22.

ЛІДІЯ РОМАНІВНА.

Котлетик.

Розсипався шкільний дзвінок радісною бурею звуків. Зідхнула вдоволено навіть пані Соя, вчителька французької мови. Наоспіх поправила зачіску, забрала з катедри книжки й кивнувши головою ученицям, на прощання, вийшла з кляси.

Хвилинку було тихо. Це було після шестої години і всі були втомлені. Шелепали зшитки та записники — комусь упав з рук олівець й різко вдаривши, покотився по долівці. З першої лавки вистрибнула Тося Горобчук, обернулася до товаришок і по акторськи простягнувши руки розпучливо вгору, простогнала: — Ах доволі! а я думала, що вже не видержу!

Завернула своїми життерадісними, збиточними очима і стулила меляхолійно повні губки. Хвиля білявого волосся вихопилася зпід гривки й настовбурчилась над чолом. Чорнява, завжди поважна Галя Смерека притакливо хитнула головою:

— Егеж! французьке у четвер... кара Божа з тою граматикою! Я наприклад попросту не можу зрозуміти нащо французам „сіпжонтіва"...

Тася замахала руками і зложивши їх, опустила униз.

— Ах, ні! Граматика то ще пів біди! Я маю дещо більший клопіт: я голодна! Безмірно, нелюдсько голодна! Від другого сніданку минуло вже три години!! І я загалом не памятаю чи був він чи ні! Я заздрю кухарам, цукорникам, навіть усім тим хлопчакам, що замітають мясарні та крамниці! Скажіть бодай хто з вас, що нині обід?! Чи був хто з вас нині десь недалеко кухні? Чи не вдалось хоч так більш-менш занюхати!

Ірка Трачук ще раз кокетливо глянула до кишенькового дзеркальця докінчивши пригладжування свої русяві брівки й засміялась:

– Чи тобі не все одно?! Адже і так солідно проковтуєш усе пять разів денно все, що дадуть!! А зрештою сама ти повинна знати. У четвер маємо борщ з вудженинкою, на „друге" котлетик плюс барабулька, плюс салатка з сирої капусти! Тече тобі слинка, ге?!

Тася кинулась до Ірки, ухопила її за плечі і струсонула нею з усіх сил своїми жилавими, дуже кріпкими руками.

— Мовчи, мовчи, чуєш?! Бо я не відповідаю за свої вчинки!! Ух, хто вигадав давати їсти всім разом, а не тоді, коли людська душа голодна!

Побігла до своєї лавки, припала головою до неї і скаменіла. Товаришки складали своє школярське добро, мили руки громадою біля умивальниць та сміялися. Вони любили Тасю за її буйну, веселу, добрячу вдачу, за те, що одноманітні інститутські години озолочувала сонячними промінчиками. Була смілива і щира як дітвак. Вчилась стільки, скільки дозволила посидіти над книжкою її непосидюща вдача.

Осьмачкам співала мало відомі коломийки та куплети, молодшим товаришкам розказувала казки про розбишак, „нових" учила „порядно" застелювати ліжка і кожному, хто хотів, застругувала олівець. На павзах мандрувала по всіх клясах, розважала кожного в іншому клопоті і всім радила не турбуючись, чи хто слухає її ради.

Вчителі та „малі" тикали їй, хоч була уже пятачкою. Не можна було інакше. Як виглядалоб „ви" звернене до Таськи Горобчук, що завжди стрибала, бігала, реготалась, метала камінцями у вороначі гнізда на височенних каштанах у саду?

Окрему ділянку в її житті творили прояви її незвичайного здоровля. Мала такі яскраві румянці на щічках, що пані Омельська, найстарша наставниця частенько безцеремонно приглядалась їй крізь окуляри, підозріваючи, чи „Таська не переборщує у косметиці". Таська сама припрошувалась, що поможе спратати теорінх Хемі, носила з нею клунки товаришок, коли вони зїздились після свят чи ферій. Боролася з „малими" доводючи їх до сліз своїми жилистими долонями.

Чудово справлялась з усіма спортами, дозволеними ґімназисткам і найкраще почувалась у ґімнастичних штанцях, що прегарно достроювались до її хлопячих, трохи індіянських рухів. Належала завжди до комітетів усіх шкільних імпрез, коли йшло про технічну підготову до них, тобто коли треба було прибивати цвяхи, розвішувати килими, совати драбиною, змітати порохи мітлою на предовгім дрючку. І наприприкінці ще одна рисочка у вдачі Таськи Горобчук: вона любила і вміла їсти! Рвала великі шматочки хліба своїми блискучими зубами, їздила зручно ложкою по тарілці, як каюком по воді. На те, що у їдальні зявлялось на столі дивилась хижим поглядом гірського яструба, широко та „апетитно" — як дехто казав — роздувала свій кирпатий носик, коли тільки наближались полумиски. Це все очевидно у межах форм дозволених панею Гаївською що деколи пригадувала кількома словами добрий тон.

В їдальні була „звичайна" їда; „надзвичайна" приходила до Таськи поштою з дому у величезних клунках двічі на місяць. Не було так нічого „великого" на думку її блідоньких, тендітних товаришок: от такі собі звичайні, тільки трохи більші буханці хліба та масло. Але Тася вигодована на подільській пшениці раділа хлібом, нюхала його припечену шкірку, заплющувала очі з вдоволля. Краяла грубими окрайцями і їла... їла завзято, захопливо!

Товаришки називали її крадьки перед „старшими" жеруном. Вона ображувалась; зрештою Таська вже давно полагодила справу з прізвищами принципіяльно: „По доброму можна мене називати як хочете — жеруном, дурнем, ідіотом, шубаком... але застерігаюсь: цього не сміє бути у сварці або в люті!

(Далі буде).

„Під віроісповідним оглядом, — каже проф. Ходиніцький, — **православіе на Волині мало рішучу перевагу. Натомість упродовж XV. в. католицький елемент (на Волині) був дуже слабий.***) Католики виступали там лише завдяки підтримці литовських великих князів. Волинське „біскупство", яке утримували Витовт і Жигмонт, не відогравало більшої ролі в житті Волині..."

„Поза нечисленним духовенством, **незначне число католиків зустрічалося серед напливового населення міст, зокрема в Луцьку..**" В другій половині XV. в. **до злитих верств православних князів і волинської шляхти** католицизм проникає шляхом подружих звязків з католицькими родами".

Але, каже автор, „віроісповідне питання зовсім не викликувало в ті часи ані конфліктів, ані антагонізмів". В тій самій родині (нпр. Острожських, Гольшанських і ін.) можна було бачити одних членів — православних, других — католиків.

„Взагалі-ж католицизм слабо проникав на Волинь і православіе було пануючою религією в усіх верствах громадянства".

Проф. Ходиніцький підкреслює **велику ролю волинських українських князів і шляхти в справі наділення парохій землею й будування церков.** Отак, нпр., Олізар Кирдеевич, маршалок волинської землі й луцький староста, надав красносельському монастиреві під Луцьком села із своїх родових маетків. Свидригайло в документах-даровизнах землі волинській шляхті нераз зазначав, що шляхта може давати з тих земель дар для православної церкви. Церковні й монастирські землі на Волині мали одно джерело — маетности православної української шляхти та князів. **Звідси ясно, хто має до них спадщинні права.**

При цій нагоді згадаемо за землю, на якій стоїть луцький православний собор, а також дім, у якому міститься воевідський уряд, і брацькі будинки. **Цю землю подарував князь Василь Красний (гарний) Острожський і сам побудував на ній православну церкву.** А згодом уже на цій землі замість церкви повстав бернардинський монастир. Згадки про це знайдемо у Стецького й інш.

Проф. Ходиніцький каже, що в XVI. в. мішані подружжя стають частіші, бо **збільшується наплив польок з Корони.** Питання религії, дітей від мішаних подруж, „регулювалося на підставі добровільної умови".

Взагалі, на думку автора, **„католицизм проникав дуже повільно й не робив поважнішої шкоди в злитих верствах православного громадянства..."** „Католицький костел також не довершив на Волині значніших змін". **В XVI-ому столітті на Волині було всього три костели: в Луцьку, в Кремянці й Рівному.**

На люблинському соймі 1569 р. коли проголосили злуку Волині з Короною, представник волинських українських князів Константин Вишневецький звернувся до Жигмонта Августа з просьбою запевнити їм религійні свободи, бо, мовляв, „ми ріжної религії, а переважно грецької, щоб через те не були принижені, щоб ніхто до другої религії не був потягнений". Король у відповідь волинським українським князям сказав:

„A co się tyczy **uniżenia waszmościów, nigdy te we mnie nie było, abych miał niższe mieć nad drugie,** którzy się poczciwie z narodu rycerskiego orodzili. Jako też we wszelkich wolnościach pokąd mnie Pan Bóg chować będzie, chować chce."

А в волинськім привілеї 27-го травня 1569 року король уже на письмі запевнив **„цілковиту рівноправність князям і шляхті римського й грецького обряду".**

Після акту 1569 р., каже проф. Ходиніцький, **„змішилося перш за все осадництво польської шляхти".** Але українські князі й шляхта Волині боронили своеї окремішности, домагаючись запевнення, що **„руська мова буде надалі урядовою мовою їх воевідства".** Жигмонт Август у волинськім привілеї запевнив, що всі судові акти й декрети, а також королівські листи будуть висилатись на Волинь „не якім іншим, ено рускім пісмем і одправоване бить майон часи вечнемі". Наприкінці 1569 р. король на скарги волинської шляхти, що привілей не виконується, вияснив, що канцелярія „szafuje listy i odprawia wedle potrzeby a żądania każdego, kto chce po rusku, tedy ruskie, a kto po polsku, tedy też polskie".

Дуже цікаве твердження проф. Ходиніцького, що в XVI. в. **„впливи польської культури й мови ледви поверховно торкнулися волинського громадянства. Волинська шляхта вживала в розмові й письмі української мови. По українськи писало також і православне духовенство."** Луцький епископ Кирило Терлецький навіть присягу на унію складав перед папою в руській (українській) мові."

„І пізніше, — каже проф. Ходиніцький — **в перших роках XVII-го століття волинське громадянство було майже цілком одноціле. Православна віра була панівна, а українська культура, що виросла на візантійському грунті, мала значну перевагу".**

Варто підкреслити ще одне цікаве твердження проф. Ходиніцького, дуже актуальне в наші дні, а саме: що **в понятті тодішнього українського і польського громадянства, державної льояльности українських православних князів і шляхти не ототожнювали зо зреченням своеї національности й віри.**

Для прикладу автор згадує дуже міцних у своїй українській національності й православній вірі князя Богуша Корецького й українських шляхтичів Загоровських, що виявили безсумнівну льояльність до польської держави. Петро Загороський у свому тестаменті дає заповіт дітям, щоб **„письма свого руського й розмови руськими словами не занедбували",** а його син Василь теж у тестаменті льояльність до польської держави „сполучуе з пересторогою (дітям) **берегти руську мову, звичаї, а перш за все бути вірним вірі грецькій".**

Льояльний князь Богуш Корецький був, так би мовити, руським націоналістом і ревним православним: він багато зробив для православних святинь Володимира та його околиць.

III.

Порівняймо тепер рівень політичної мудрости XVI—XVII. і XX. століть, тодішніх королів, починаючи від Жигмонта Августа, і сьогоднішніх чолових політичних діячів, а особливо „ревіндикаторів" душ і нерухомостей. На чию користь виходить це порівнання й яке століття повинноб червоніти, здається ясно.

Ясно все це власне з наукової праці польського ученого, проф. Ходиніцького.

Якже дивно звучить у нашому XX-ому столітті головний мотив сьогоднішніх політичних діячів-ревіндикаторів: „Будете добрими громадянами, як будете католиками". Чому ніхто не чув цього від королів згаданих століть?

На моторошному „затміневому" тлі сьогоднішньої дійсности від праці проф. Ходиніцького повіває солідністю, високою культурою і просто яскравою ясністю розуму.

Очевидно, політики минулих століть на цілу голову були вищі від багатьох сьогоднішніх і розуміли ту просту істину: **що той, хто здібний залля якоїсь користи чи зо страху зректися своєї віри та національности, для держави менше надійний, ніж той, хто до зради нездібний.**

Зрештою, сьогоднішніми героями дня є не історики Ходиніцькі, а ті, що криком і тупанням вміють заглушити й голос історії, і відвічну правду, і здоровий розум.

Але, коли існують проф. Ходиніцькі, то ще не все на світі втрачене.

В. Островський.

*) Скрізь підкреслення наше.

Алькоголізм стелить ліжко сухоті.

ВИНЯТКОВА НАГОДА!!! ВИНЯТКОВА НАГОДА!!

ПОРТРЕТИ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА І ІВАНА ФРАНКА

найвизначніших українських письменників повинні стати прикрасою кожної української хати і установи.

Вже внедовзі появляться їх великі портрети, формату 35 X 50 цм. у трьох колірах на першорядному ілюстраційному картоні, що їх намалював наш славний маляр ІВАН ТРУШ.

Ціна одного портрету 4·— зол. — ХОЧЕМО ДАТИ ВАМ ВИНЯТКОВУ НАГОДУ НАБУТИ

ЦІ ДВА ПОРТРЕТИ

в передплаті разом з пересилкою тільки за 5·50 зол.

Передплату приймаемо ТІЛЬКИ до кінця серпня 1938 року.

Замовлення і гроші просимо пересилати скл данками П. К. О. до „ЦЕНТРОБАНКУ" у Львові на рах. 1366.
Цими днями долучимо до „Діла" окремі складанки, якими просимо слати гроші на портрети Тараса Шевченка і Івана Франка

АДМІНІСТРАЦІЯ „ДІЛА", Львів, Ринок 10.

Кооперативна школа в Яворові.

Останній Зїзд Окружних Союзів, що відбувся 16-го червня ц. р. заявився за засновуванням кооперативних шкіл. Навчання на одно- чи дво-місячних кооперативних курсах не дає змоги учням охопити цілість подаваних предметів та засвоїти вповні потрібне знання. Наш вироблений уже кооперативний рух потребує кооперативних працівників, якслід підготованих до праці в кооперативних установах усіх ступнів.

Якщо кооперативний працівник засвоїть собі заздалегідь методу праці, тоді наш кооперативний рух буде поступати та розвиватися пляново.

Брак підготованих кооперативних працівників відчувають головно наші низові кооперативи.

Щоби цю прогалину заповнити, порадив РСУК кружкові Р. Ш. перемінити торговельну школу в Яворові на кооперативну, яка дала би кооперативам у першій мірі фахово вишколених крамарів і книговодів.

Ця школа істнує вже три роки, як однорічна торговельна коедукаційна школа Р. Ш. у Яворові. Фреквенція в цій школі постійно зростала. І так як у першому році істнування школи було ледви 28 учнів, то в третьому році це число зросло потрійно. Віримо, що фреквенція у цій школі буде в цьому шкільному році велика з огляду на її кооперативний характер навчання.

Звичайно батьки не знаючи докладно стану нашого кооперативного шкільництва посилають своїх дітей до чужих шкіл.

Ми кидаемо гасло: **діти кооператорів до кооперативних шкіл.** Це гасло мусить захопити головно кооператорів на селі, що думають посилати своїх дітей на початку цього шкільного року до фахових шкіл.

Нашим завданням є познайомити широкий загал кооператорів з цією школою, щоб усі охочі могли нею зацікавитися і вчас вписати до неї свої діти.

У цьому шкільному році буде в Яворові дві однорічні коедукаційні школи. Одна, кооперативна нижчого типу для тих учнів, що закінчили вселюдну школу сільську та міську і друга — купецька для абсольвентів гімназії всякого типу. До школи може вписуватися молодь до 18-го року життя. Оплата річно 180 зол. Для учнів цієї школи урухомлено бурсу за оплатою від зол. 25 місячно. Бідніші учні можуть користати зі знижкових оплат за науку і приміщення в бурсі.

Програма навчання в кооперативній школі достосована до вимог нашого кооперативного життя. Попри фахові предмети, що їх обов'язані вчитися учні в ранішніх годинах, Управа школи проектує урухомити правильні пополудневі вправи, з ділянки кооперативної торговельної практики.

Кличемо: Діти кооператорів до кооперативної школи в Яворові.

Чи знаете Ви, кілько є неписьменних у Вашій громаді? Чи Ви особисто причинилися до того, щоб вони стали письменні та свідомі? В допомогу стане Вам книжечка-буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ", що її видала „Просвіта" в ціні 50 сот. за примірник. Придбайте собі її як-стій! УЧІТЬ НЕПИСЬМЕННИХ!

Жіноча сторінка.

Привіт „Дружині Княгині Ольги“ з Далекого Сходу.

Заснування „Дружини Княгині Ольги“ стрінулося — як цього можна було сподіватися — з живим відгомоном серед широких кол українського жіноцтва не тільки в краю, але й у всіх осідках української еміграції. Рівно в місяць після наради, на якій покликано до життя „Дружину Княгині Ольги“, себто дня 12-го серпня ц. р. наспів до неї лист із Далекого Сходу, а саме з міста Харбіну від Організації Українок Націоналісток при Українській Національній Кольонії в Маньджу-Ді-Го, за підписом голови пані Корди-Федорової. На коверті подана докладна адреса „Дружини“, значить за один місяць вістка про створення нової організації дійшла аж на Далекий Схід і вернулася назад до Львова у формі щирого привіту, висловів співчуття з приводу важкого удару, що постиг галицьке жіноцтво та побажань успіхів у дальшій праці. „Не падіть на дусі, скупчуйте свої духові сили, дасть Бог, що Ваша організація дасть знову блискучі висліди для нас і цілого українського народу“ — пишуть далеко-східні сестри своїм землячкам у Галичині.

—o—

Перед кінцем шкільних вакацій.

Літо так швидко минає, що й оглянутись не встигаємо, а тут уже й осінь з її турботами надходить.

Та ще скоріше, як нам дорослим, минає літо шкільній дітворі. Вирвавшись зі шкільних мурів на волю діти не хочуть навіть думати про те, що ось надійде знову шкільний рік, а з ним усі обовязки та тісні рямці щоденного життя, виповнені школою та домашніми працями, які не дадуть змоги свобідно бігати та бавитись, а за якими нераз не буде й часу бодай трохи побути на свіжому повітрі десь у садочку чи бодай у міському перелюдненому парку. Особливо-ж прикрий буде цей перехід від волі і забави тим дітям, які мали те щастя, що могли всі вакації перебути десь на селі чи літниську чи то з родиною, чи у бабці, тети, чи може у таборі з усіми його принадами і веселим товариством.

Хтож має подбати про те, щоб початок шкільного року і поворот до міста та розлука з любими товаришами відбулися для дитини, як можна, легче й безболісно, як не батьки? І ось батьків в першу чергу чекає знову милий, але не легкий обовязок ввести свою дітвору у шкільний рік, злагіднити всі звязані з цим хоч може і невеликі, але всеж досить немилі зміни.

Йде тут також про те, щоб і фізично перехід для дитини не був дуже радикальний і щоб те, що набулось влітку, не тратилось дуже скоро з темпом осени.

Довелось мені цими днями почути таку розмову, що її вели між собою голосно мої сусідки в трамваю:

— Пише мені сестра, що наш Влодко добре себе почуває у них на селі. Поправився і мав веселе товариство, то й думати не хоче про поворот до школи. Ми вирішили, щоб приїхав до нас вже останнього дня.

— А я своїм уже казала приїхати. Хай поволи звикають до міського руху і життя, бо потім буде гірше, коли прийде все нараз і школа і домашні ріжні обовязки...

Погляд тієї другої мами видається мені далеко розсудливіший. Справді, перейти з сільського спокою до міського руху і дорослій людині не легко. Міський гамір, потреба старраннішого одягу а врештою навіть і перехід до міської страви і найголовніше зміна повітря, все це відемно впливає не тільки на нерви, але й навіть на фізичний стан кожного, хто вертається до міста. В перших днях людина просто губить рівновагу, поки звикне знову до нового оточення. А вже про дітей і говорити нема що.

Кожна мама мусить уважно ставитись до цих змін, бо мають вони потім наслідки на цілий рік і дуже часто один-два дні можуть у дитини зіпсувати, що направлялося тижнями й місяцями навіть.

Такі переходи прикрі особливо тоді, коли батьки вертаються з дітьми разом з літнисьска. Звичайно маму-господиню чекають в місті від першої хвилини ріжні пильні справи і турботи. І помешкання треба привести до порядку, що вимагає нераз навіть основного ремонту, і ріжні запаси на зиму зробити і інше. Тоді мама не може присвячувати дитині тільки уваги, як дитина цього потребує. Дуже часто в перших днях з харчуванням є деякі труднощі, бо ще життя не ввійшло у свої рейки, дитина мусить їсти ріжну вудженину чи якісь випадкові на швидку руку приготовані страви. В помешканні порохи і пахне свіжим мальованням, що зовсім не корисне для дитячих легенів, звиклих на селі до чистого повітря. Дитина не має такої волі руху, а ще до всього трохи й сумує за товаришами з літнисьска. І далеко краще буде і для дитини і для мами, коли до цього всього не прийде ще відразу школа з її ригором, який, правда, може на початку року не є такий гострий, але який всеж обмежує волю дитини та нагадує їй про довгий шкільний рік, що її чекає і навіть для найкращих учнів потрохи важкуватий.

Дбайлива мама мусить тут трохи пожертвувати собою. Раз, якщо треба робити якісь основні порядки в помешканні, то по змозі треба ізолювати в якийсь спосіб від цього дітей, чи то лишити їх ще на літнисьску чи що іншого, подруге не привозити дитини до міста в останній день перед школою, так що воно ще й відпочити не встигло і до нових порядків дома не звикло, як уже й шкільні обовязки приходять, потрете треба подбати, щоб і фізично дитина по змозі найменше відчула перехід з села до міста.

Як дитину пустимо першого дня до школи так їй потім і цілий рік піде. Якщо дитина прийде випочата, з відповідною з дому настановою, то й праця вчителям буде легша. Знайде він охочу до праці голову, а не перетомлену новими враміннями, а через те й від першого дня неуважну дитину. Тоді й контакт учителя з учнем буде легший і легше буде йому дисциплінувати його громадку. При добрій співпраці батьків з учителями мине і той, такий сьогодні дітям небажаний, шкільний рік так само швидко, як минули для них веселі, радісні вакації. та-та.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти“!

Балачки про моду.

ДИТЯЧА БІЛИЗНА.

За літо діти підросли, будемо робити їм новий запас білизни. При цьому памятатимемо про дві головні засади: добра якість матеріялу і крій.

Матеріял, який він не був би, мусить бути найкращої якости. Робити дитячу білизну з дешевих, але не тривких матеріялів — це велике марнотравство, бо хоч, правда, діти скоро ростуть і тому їх білизна й одяг скоро стають для них малі, то зате мусимо памятати, що дитячі речі, а вже особливо білизну треба дуже часто і старанно прати, а від цього матеріяли нищаться і дешевенький, слабенький матеріял навіть не витримає і того короткого часу, на який дитині білизну шиємо. Мусимо також памятати й про те, що одяг дитини мусить бути естетичний у вигляді, бо від цього дитина звикає на ціле життя до гарних річей, які вона буде більше шанувати і до краси та естетики довкола себе. Дитячий смак виробляється від тих найраніших літ, коли нам навіть не здається, що дитина взагалі звертає увагу на своє оточення.

Тепер про крій. Крій дитячої білизни мусить бути якнайпростіший і такий, щоб у нічому не обмежував руху дитини та розвитку її тіла.

Найкращим дитячим одягом будуть сорочинки, штанятка, для дівчаток ще й комбінації з білого бавовняного трикоту. Цей матеріял має для дитячої білизни неоцінені вартости: його легко прати, він провівний і втягає в себе добре піт, мягкий у доторку і легко розтягається. З гігієнічного боку цей матеріял перевищує усі інші. До того всього цей матеріял дуже добрий для шиття дома і кожна ощадна мама може вшити для своїх потомків з того, розмірно навіть не дуже дорогого матеріялу і сорочинки і штанятка сама. Добре надається цей матеріял і для ріжних комбінацій, чи то під суконочку для дівчинки чи одноцільну сорочинку зі штанятками для хлопчика. Такі „штаняткові“ комбінації дуже прості в крою. Спереду вони розтяті на цілу довжину і запинаються на ґузички, а ззаду розтяті впоперек в стані і теж застібнуті на три ґузики. Така комбінація ніде дитину не тисне і особливо влітку дуже приємна.

З батисту чи перкаліни в квітя, горошки чи з звірятками можна для тих найменших теж зробити прегарні частини дитячої білизни. Особливо гарні такі взористі матеріяли на нічній білизні.

Гарного сорту попелінка в пружки чи крати, сирий шовк — добре надаються для хлопчиків, особливо тих, що вже ходять до школи. Спідні штанята можуть бути навіть і з веби, але всеж найкраще для цього надається бавовняна трикотина.

Нічні сорочинки все довгі, вільні з вільним рукавом і без комірців. А взимі добра піжама з двох частин — штанят і блюзочки тільки ті штанята треба припинати на вільний станичок, а не робити поясу з ґумою, бо це тисне дитину в стані і зле впливає на кровообіг.

І в окулярах хочемо бути гарні.

Сонце, яскраве сонце гарно впливає може на нашу шкіру, коли опалюємося, але не зовсім добре впливає на очі, особливо коли вони трохи ослаблені бюровою чи якою іншою працею. Мусимо вбирати окуляри, але не хочемо гратити через них своєї привабливости, навпаки, може хотіли б додати собі трохи таємничости та навіть трохи елеґанції. Сучасні промисловці, які вже знають як і що вигадати, щоб догодити гарним паням, знайшли і тут спосіб і виробляють ріжнобарвну обвідку окулярів у ріжних колірах, а пристосовують до неї і скло.

На всяких пляжах, чи в модних світових курортах, побачите отже: бльондинок з синіми очима і рожевою церою в окулярах з рожевою обвідкою і сірими мов дим склами; рудавих, або шатинок з зеленими очима або пивними в окулярах з обвідкою в колірі волосся, але зі склами попеласто-зеленими чи рожевими; брюнеток з чорними очима і рожевавою церою в окулярах з рожевим склом, а в вишневій обвідці, або скла темно-жовті з такою самою обвідкою; сивавих пань з синіми очима і рожевою церою побачите в окулярах зі склами сірими чи рожевими, а обвідкою прозоро сріблистою; елеґантних сивих старших пань можна бачити в окулярах з обвідкою кремовою або фіялковою зі склами рожевими, синіми, або попеласто-зеленими.

Від вас і вашого смаку залежить, любі пані, щоб ви дібрали собі відповідні окуляри так само, як і відповідну тоалету.

Повідомляємо

що з днем 1. вересня 1938 р.

ми ЛІКВІДУЄМО

Конто ПКО. ч. 143.322 - Варшава

й тому просимо ВСІ ГРОШІ надсилати

тільки

на конто ПКО. Львів ч. 504.060

АДМІНІСТРАЦІЯ „ДІЛА“.

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Та-Та. Вашу статтю з технічних причин мусіли скоротити. Просимо на [illegible] Вашу тому надсилати до „Жіночої Сторінки“.

Сторінка без політики.

„Чорний рай" над Гудсоном.

Ми вже писали чимало про т. зв. „чорного бога" чи пак „божеського отця" муринського пророка, який створив в Америці релігійну секту, яка нараховує вже сотки тисяч членів. Муринів обхопив справжній релігійний шал. Спершу поліція намагалася зацікавитися діяльністю чорного пророка, одначе це до нічого не довело, хіба лиш до сильного схвилювання серед муринських мас. „Чорний бог" придумав добрий дотеп, а саме рішив поселитися недалеко палати президента Рузвельта. Очевидно, що за „чорним богом" потягнулися його прибічники.

Як відбулося святочне переселення „раю" муринського бога на нове приміщення? Описують це доволі яскраво американські часописи.

Сам „божеський отець" і також його ангели та архангели переїхали до нового раю на великих човнах-барках у супроводі двох військових орхестр. В новім домі відбувся бенкет і коли вожд — бог сів за стіл, його пророки, ангели й архангели гукнули таке дзвінке „алилуя", що в домі Рузвельта аж шиби задзвонили. Стіл, як то кажуть, просто ломився під тягарем срібла і кришталів. Вся посудина була прикрашена ініціялами „бога". Підчас бенкету ангели й архангели зїли тьма-тьменну курей, індиків, свинячих котлетів та інших страв. Про те, скільки в „раю" випили напитків, нюйорські часописи скромно мовчать. Апетит мали в раю всі знаменитий, бо як кажуть, коло півночі не стало вже харчів. А що води там не пили, свідчить найкраще й те, що після бенкету дві й пів тисячки ангелів співали й танцювали до пізної ночі. В кожнім разі, якщо президент Рузвельт заїде до свого дому в Ню Йорку, матиме нагоду щодня вислухувати чорноангельських співів.

Цю „приємність" уладив президентові його шкільний товариш Спенсер, який недолюблював Рузвельта й постійно його поборював. Місце, в якому чорні примістили свого бога і свій рай було власністю Спенсера. Це місце називали Криворогом і ось тепер Спенсер, щоб дошкулити Рузвельтові, продав той ґрунт за дешеві гроші муринам на будову „чорного раю".

Модерне подружжя „на око".

В Білгороді велику сензацію викликало подружжя молодої і при тім багатої віденки Кароліни Фрідберґ, яка вийшла заміж за простого вуличного кольпортера мусулманина Нухича. Це незвичайне подружжя не пояснюють ексцентричністю молодої жінки. Це подружжя було для Кароліни Фрідберг, як жидівки єдиним способом не лиш покинути Відень, але і врятувати своє майно.

В Сараєві мешкає вже від давна тесть молодої жінки, з яким вона листувалась і в якого вона просила поради та захисту після аншлюсу. За його порадою К. Фрідберг розвелася зі своїм першим мужом, студентом віденського університету Генриком Ліберманом і посвідку розводу, разом із повновластю на заключення нового подружжя переслала до Сараєва. Там на підставі повновласти та згідно зі законом тарпяту, заключили її подружжя з мусулманином М. Нухичем. Таким чином віденська жидівка стала автоматично югославянською громадянкою, зберегла ненарушним своє майно та дістала югославянський паспорт, який дає їй повну свободу рухів.

Подружня умова заключена по всім правилам тарпяту, передбачує відшкодування, яке має заплатити сторона, яка захоче розвестися. Висоту відшкодування визначено всього на 1000 динарів. Та бідний кольпортер, який ніколи не побачить своєї подруги з нетерплячкою жде тієї хвилини, коли вона зажадає розводу.

Білгородська „політика" повідомляє, що таких подруж тепер багато в Сараєві.

—o—

Забутий острів.

На старих норвеських картах зазначений невеличкий острів положений на Тихім Океані. Автори карти указували, що той острів відкрили скандинавські моряки. На нинішних морських картах нема того острову і знайти його до цієї пори не вдалося, не зважаючи на кількакратні спроби.

Одначе тому, що норвеські ґеоґрафічні карти відзначалися небувалою точністю і совісністю, то в моряцьких колах вирішили, що острів був імовірно вульканічного походження й тому щез.

І лиш зовсім недавно британський корабель, який ішов із Сан Франціско до Сіднею зійшов трохи в бік зі свого звичайного шляху та відкрив острів, що його подавали старі норвеські карти. Острів був на тому самому місці, в якому був зазначений на картах.

Цей острівець невеликий і зовсім незамешкалий. Залога корабля відкрила лиш на острові пребагату рослинність. Важко лиш зрозуміти, чому кораблі, що виправлялися в розшуки за забутим островом, не могли його знайти.

Клопоти магараджі з дорогоцінностями.

„Дейлі Телеґраф" повідомляє з Калькути про дивний конфлікт між магараджею Дарбангаю та митним урядом.

Магараджа Гірай Дарбангайський купив минулого року в Парижі намисто Марії Антуанети за 3 міліони франків.

Коли намисто прислали до Бомбаю, британський митний уряд зажадав від магараджі, щоб він заплатив 1.500.000 франків мита. Даремне магараджа протестував. Митарі не уступали й магараджа рад-нерад мусів заплатити вимагану суму.

Одначе магараджа не погодився з рішенням митного уряду й подав скаргу до суду. Після довгих короводів він переміг. Британська влада приказала митному урядові звернути магараджі півтора міліона франків уже ним заплачених, мотивуючи своє рішення тим, що привезене намисто не було призначне ні до особистої користи, ні на продаж, ні на дарунок.

Магараджа має незвичайно дорогу збірку історичних дорогоцінностей і намисто Марії Антуанети було призначене саме до доповнення тієї збірки.

Малі авантурники вкрали корабель.

Перед кількома днями до гостинниці у пристаневім місті Куксгафен прибуло двох хлопців, з яких один мав 14 літ, другий найбільше 15. Вони приїхали з місцевости Ельбінґ та вияснили готелевому дверникові, що вони будуть вичікувати на своїх батьків, які саме знаходяться на чердаку яхту, який відбуває рейд по Північнім Морі. Вони запевнювали, що яхт їх батьків причалить небавом до Куксгафен.

Одначе в дійсности оба хлопці втекли від своїх батьків, які справді мешкали в Ельбінґ і вони приїхали до Куксгафен лиш тому, щоб украсти якийсь яхт і поплисти ним до Еспанії.

Малі авантурники крутилися якийсь час у пристані, аж вкінці звернули увагу на гарний яхт „Фіделіо", який стояв при „мольо" і на якому нікого не було.

Хлопці понакуповували в місті собі ріжних речей та поробили запаси перед своєю подорожжю в невідоме. Серед речей, що вони їх накупили за вкрадені в батьків гроші перед утечею, були консерви, припаси бензини, оливи і смарів, тому що яхт „Фіделіо" був моторовий. Крім того купили вони два кріси й револьвери.

На другий день вечором оба хлопці всіли до таксівки, завантажили до неї закуплені припаси та заявили портієрові, що їдуть до пристані, бо в найближчих годинах має причалити яхт їх батьків. І справді вони поїхали до пристані, дождали там до ночі, ввійшли на пустий чердак яхту та пізно вночі виїхали з пристані та скерувалися до гирла Везери.

Та на їх нещастя, один із моряків, які творили залогу Фіделія, хотів вернутися над ранком на чердак і яхту не застав у пристані. Тоді він заалярмував орґани пристаневої влади. Одночасно готелевий дверник теж почав підозрівати, що не все в порядку і повідомив про свої побоювання поліцію. За малими втікачами вислали негайно пристаневі моторівки, які дістали наказ задержати й арештувати малих авантурників-злодіїв. І справді моторівки задержали яхт уже майже в гирлі Везери.

Обох хлопців арештували і щойно тоді повідомили про все їх батьків.

Убрання до міри
з найліпших матеріялів поручає
ШАПІРА, вул. Личаківська 1.

СОБАКА, ЩО ПРИНОСИТЬ ДОЛЯРИ.

Ріжні вже були собаки. Були собаки, що приносили своїм панам харчі, що носили листи до коханих і від них приносили, були собаки, що приносили загублені діти, одначе не було ще собаки, яка приносила би кожного дня готові гроші.

Цілий Тексас говорить тепер, як запевняє „Ню-Йорк Геральд" про звичайного собі домашнього пса, якому на прізвище „Шіп". Його пані живе в Сен Антоніо і вже від двох тижнів її мудрий пес приносить їй кожного дня коло 12. год. в зубах один доляр. При тому „Шіп" весело вимахує хвостом, коли господиня бере в нього гроші. Одначе гарчить, бреше та шкірить зуби, коли хтонебудь інший підходить до нього.

„Шіп" бігає кожного дня раном за грішми, одначе куди він іде, нікому не вдалося устійнити. Як здогадуються, пес відкрив мабуть місце, в якім закопані крадені гроші, або ввесь, що його дістали ґанґстери. Всі банкноти старі, які були в обізі в Америці 10 літ тому.

—o—

ВИЛІЧЕННЯ СЛІПИХ.

В міській лічниці в Сан Франціско відбулися перед кількома днями дві сензаційні операції: пастора і молодого піяніста. Обом перещіпили рогові плівки з очей старої жінки, яка померла два тижні тому.

11. ц. м. з очей сліпих зняли наложені після операції перевязки і вони на превелику свою радість знову побачили денне світло.

Піяніст, який має тепер всього 21 рік, стратив зір у 1934 р. Він скрикнув:

— О, я бачу, бачу!... і зімлів.

Пастор звертався до вязниці до засуджених із пропозицією купити від них рогівку, одначе стрінувся з відмовою. Саме під ту пору померла 80-літня старушка і її свояки погодилися відступити її рогівку до перещіплення.

Хірург, який переводив операцію, переконаний, що оба сліпі відзискали зір на завжди.

—o—

ПОДРУЖНЯ ЛЬОТЕРІЯ НА КУБІ.

Подружжя — це справжня льотерія, кажуть залюбки таку пословицю. Спираючися мабуть на цьому твердженні, що подружжя це справжня льотерія, міський уряд Гавани на Кубі створив справді щось у роді подружньої льотерії. Молоді люди обох полів, які шукають для себе товариша, чи товаришки життя, мусять про це лиш повідомити міський уряд.

Кожного кандидата, чи кандидатку до подружжя відсилають до лікаря і якщо лікарські оглядини ствердять, що кандидат чи кандидатка здорові, їх приймають до подружньої льотерії. А сама льотерія уладжена дуже просто. Перерізують наполовину помаранчі і дві ріжні половини кидають у два ріжні кошики. Один кошик призначений для мужчин, другий для жінок. Ці, що мають половинки одної й тої самої помаранчі, можуть не відкладаючи, получитися законним шлюбом.

Молодята з льотерії дістають ... уладжене мешкання з трьох кімнат ... мешкання заплачене вже на пів року ... Після народин першої дитини подружжя ... ють 4.000 фр.

З польської преси.

Відгуки одної брошури та одного її вискоку.

ПАН ГРАБИК ШУКАЄ РЕПРЕЗЕНТАНТА.

Як і треба було сподіватися, наша стаття п. з.: „За самостійний український підхід до інших народів" (гл. „Діло" ч. 178 з 14 серпня ц. р.) дала нагоду всяким Ікацам та іншим Грабикам пустити нову хвилю ординарних наклепів та обвинувачень на українців та українську політику. Статті, що появилися з цього приводу у варшавському „Курієрі Поранім" та краківському „Ікаці", пророчисто виявляють ту насолоду, з якою їх автори вхопилися за наше становище у згаданій статті, щоб у свою чергу і ще раз вмовляти у всіх і вся, що — як пише наш випробуваний приятель „Сар" з „Ікаца"

„політика українських сепаратистів є всуперед усім запереченням „Діла" й усієї української преси, знаряддям німецької політики".

„Хочемо знати, хто репрезентує українську політику?" — питається п. Кл. Гр. або, як це загально відомо д-р Клявдіюш Грабик, наш давній знайомий зі „Слова Польского" та з його ендецького ще наслідника „Курієра Львовського", а тепер начальний редактор озонівського „Курієра Поранного". Питається у наголовку великої передової статті у цьому таки „Курієрі Поранім" (ч. 225 з 16-го серпня ц. р.), бо

„хотілиб ми знати, що направду думають українські політики".

П. Грабикові з цілої книжки п. Зенона Порая Пеленського найбільш (чи може одиноко) сподобалася протинімецька лайка, себто саме то, що ми вважали в цій книжці зайвим. Мимоходом кажучи, п. Кл. Гр., вірний методі всезнайка, хвалиться таким знаменитим знанням українських відносин, що плутає автора книжки з теперішнім по. ом Зиновієм Пеленським, називаючи його зрештою бувшим послом. Але пану Грабикові залежало на тому, щоби всупереч супозиції „Діла", що ст.новище п. Зенона Пеленського в даній справі в його книжці „Політика УНДО" — це його особистий погляд, підкреслити, що

„брошура п. Пеленського, б. посла і діяча бодай не останнього, але радше навпаки, загально відомого й чолового — має всі познаки щонайменше півофіційної інтерпретації ухвал УНДО".

„Але й п. Кедрин не зараховується до останніх. Його опінія має свою вартість серед українських голосів. Український публіцист висказується — річ не без значіння — в „Ділі".

Пан Грабик хоче знати ясно:

„Хто-ж з цих двох людей репрезентує українську політику? Не можна мати ніяких претенсій до польської опінії, що хотіла би знати, хто і що серед українців репрезентує, заки почне розмірковувати постуляти з того боку".

Віримо, що п. Грабик серед українських відносин не орієнтується і не знає хто і що серед українців репрезентує. Але йомуж це байдуже, бо він волів би, щоб власне в українців ніхто нікого й нічого не репрезентував, щоб в українців був хаос і розгардіяш. І колиб не сумні нинішні внутрішні українські відносини, то п. Грабик, при всій своїй ароґанції, може не кидав би так відважно нікчемні погрози:

„Але від одної завваги не можна стриматися: якщо п. Кедрин уважає, що метою політики його громадянства є знищити комунізм, то напевно за підставу тієї політики повинен уважати передусім найтіснішу співпрацю з Польщею, що саме передучора обходила 18-ліття перемоги над большевизмом. Завдяки тій перемозі може м. ін. п. Кедрин так спокійно розмірковувати в Польщі на сторінках „Діла" проблему співпраці української політики з „усіми міжнародніми силами" і в першому ряді з Німеччиною... Проста людська вдячність наказувала би п. Кедринові памятати про цю скромну прислугу. А коли п. Кедрин не хоче бути вдячний — його річ. Ми цим турбуватися не будемо. Бо дамо собі раду і без його вдячности. Але борючися з евентуальними трудношами та після їх перемоги — відішлемо п. Івана Кедрина, правда, не до всіх чортів, але до його „міжнародніх сил", що йому тоді напевно щось поможуть. Так, як помагають... сьогодні".

— У нашій статті ми зайняли становище дуже ясне: ми підтримали все те, що сказано про декларацію УНДО, зате осудили ті ординарні німецькі вискоки автора брошури, які туди зовсім не лицювали. Пан Грабик робить саме з отого становища до німців осередок справи: так, начеб воно щонебудь змінювало справу, що українці вимагають у Польщі того, що їм належить, а чого не дістають! Справа репрезентації українства тут абсолютно ніпричім: коли річ іде про такого „партнера" і контраґента, як п. Грабик і його однодумці, то з цього боку відразу і згори резиґнуємо з представницького мандату.

Щодо оцінки битви під Варшавою у 1920 р., то дозволимо собі пригадати п. Грабикові, що той український журналіст, супроти якого він приймає тепер бессервісерсько-менторський тон, до походу на Кив у 1920. ставився позитивно вже тоді, коли він, пан Клявдіюш Грабик, був ще трабантом ендецької політичної думки, яка пятнувала Йосифа Пілсудського мало не найпоганшим зрадником — саме за той похід, за варшавський договір і за війну з Росією.

Щодо „відсилання" українців то — очевидно — п. Грабик належить до тих, яким дуже прикро, що не можуть всіх українців „відіслати" не тільки з їх претенсіями, але і фізично, з їх ногами та головою на якийсь Мадаґаскар. Але колиб так два покоління тому „вислали" були українців з Галичини, то й сам п. Грабик був би прийшов на світ на тому Мадаґаскарі...

25 НІМЕЦЬКИХ МІЛІОНІВ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Ми вже мали кілька разів нагоду виказати, що один з Ікацівських писак захованих за псевдонімом чи криптонімом „Сар", стовідсотковий іґнорант в українських справах, що не вагається перекручувати історичні факти та послуговуватися клеветою, щоб тільки оплювати провідників українського народу, здискредитувати їх в очах українського і польського громадянства. Ось тепер у своїй статті в „І. К. Ц." (ч. 227 з 18-го серпня ц. р.) п. н. „Міліони і надхнення з загрависці... Джерела „оживлення" українського руху в Галичині" він пише про згадану статтю „Діла":

„Далі автор статті в дуже нервовий спосіб заперечує, будьтоби українська преса й українська публіцистика брала якусь пайку з півтораміліонового фонду, що його призначило німецьке бюро пропаґанди для польського терену. Твердить, що единим мотивом співпраці з німцями є для тієї публіцистики й преси український національний інтерес. Вкінці намагається доказати, що нема української залежности від Німеччини, не вважаючи на зичливість українців супроти Берліна".

Це більш-менш правильно передані думки з нашої статті. А тепер висновки п. Сара з цих думок:

„Ці твердження офіційного орґану „УНДО („Діло" ніколи офіціяльним орґаном УНДО не було і не є! — прим. Ред.) — це документ, що вдаряє в очі. Вони вказують ясно, звідки український рух черпає свою життєвість. Політика українських сепаратистів не вважаючи на всі заперечення „Діла" і цілої української преси, є знаряддям німецької політики".

Читач збаламучений. Він не розуміє цих висновків, прочитавши передтим наведені думки статті „Діла", але в ньому залишається враження, що це-ж само „Діло" писало про те, що українська політика має якісь звязки з німецькою. А щоб це враження було ще сильніше, то п. Сар твердить катеґорично:

„Не поможе боєвому українству заперечувати, що черпає моральну й матеріяльну підтримку від німців. Говорять про це факти, в останьому хочби призначення „вожідом" б. ґен. Зелинського і признання українцям 25 міліонів золотих на роботу!

„Важко заперечити, що це власне тільки спеціяльною маркою пальної зброї послуговувалися й послуговуються боєвики ОУН, важко заперечити, що то в Берліні діють ріжні централі українського руху, а в Данцігу є українська експозитура, що її виделеґували „стоталізовані" еміґраційні осередки до праці в Польщі.

„одну рацію треба признати „Ділові", а саме, що не користає з півтораміліонового берлінського фонду, бо цей фонд на українські цілі грубо більший (власне тих 25 міліонів).

„Стаття „Діла" повинна врешті відкрити очі всім тим чинникам у Польщі, що в українській справі мали ще якусь злуду".

Отже п. Сарові не поможуть ніякі заперечування, бо в його інтересі є, щоб було так, як він каже. Йому треба конче, щоб українські публіцисти чи українська преса взяла від німців 25 міліонів і він твердить, що так справді є. Але — як це роблять звичайно клеветники — твердить загальниково, не каже хто і де, тільки „25 міліонів на українські цілі". І досить. Щоб, якби що до чого, можна було викрутитись або щоб узагалі ніхто не міг потягнути за те п. Сара до судової відповідальности. І все те зроблене на те, щоб з одного боку посіяти неспокій та взаємні підозріння серед українського громадянства, а з другого накликати наґінку на українців. Давні випробувані методи. Очевидно: декому дуже тяжко повірити, що хтось може формулувати своє становище до чужого народу без інспірації дзвінкими арґументами!

ПРО АВТОНОМІЮ НЕМА МОВИ!

Книжка пана Зенона Пеленського викликала відгомін також і в „Ґазеті Польській" (ч. 225 з 18-го серпня ц. р.). Пише про неї п. С. М. у статті п. н. „Про політику УНДО". П. С. М. уважає згадану книжку позитивним явищем вже хочби тому, що вона перериває „клявзулю мовчанки" українців у польській мові, а це „вже є прояв доброї волі і бодай словного наближення до польського громадянства". Але автор статті гадає, що п. Пеленському не вдалося успішно відперти всі польські закиди на адресу УНДО за його автономічну декларацію. Бо що торкається, наприклад, твердження, що декларація УНДО не була підо впливом акції Генляйна, то сам п. Пеленський — пише п. С. М. — заявляє, що хвилина, в якій проголошено декларацію, була догідна для українців.

„Хвилина справді була догідна для українців"... Так, в цьому — якщо йде про інтереси українського сепаратизму — ані на хвилину не сумніваємося. Але УНДО-ві, якого політики п. Пеленський є мабуть уповноваженим висловником, залежить чейже — автор це нераз повторює — на сильній Польщі. Польща не може бути — пише п. Пеленський „малою або слабою державою", бо „що-ж українцям... зі слабої Польщі, що в додатку лежить між гітлерівським молотом та большевицьким ковалом". Погодити це, вже не тільки з погляду держави, але навіть польського націоналізму, стовідсотково слушне становище з тенором декларації, виданої у хвилині „справді для українців догідній", — це видається нам загадкою, якої ми не чуємося всилі розвязати. Бо з державного погляду декларація УНДО, проголошена в травні — не могла в ніякій мірі причинитися до будови сили Польщі. Могла Г тільки — віримо, що проти інтенцій авторів — послаблювати".

Вкінці автор займає становище до самого постуляту автономії. Польща — каже він — хоча відноситься позитивно до ідеї незалежности України поза своїми межами, то не може апробувати постуляту автономії у себе, бо це довело би до державного дуалізму, отже підважу-

Що писало „Діло" 50 років тому.

Середа, 22 (10) серпня 1888.

„ВСЕНАРОДНЄ ДОМАГАННЯ".

У передовій статі п. н. „Слівце до наших конституційних репрезентантів" „Діло" писало:

„В теперішній порі, коли кінчиться вакаційний відпочинок і вже за пару тижнів почнуться засіданя краєвих соймів, відбуваються в інших краях Австрії поквапно реляційні соймики, які уладжують соймові та парляментарні посли. Особливо чеські та німецькі посли обіздять пильно свої округи і стають перед виборцями нетільки в одному, але часто в більше місцях, намагаючись зіткнутись з якнайширшою публикою і розкрити перед нею свої гадки про теперішнє політичне положення.

„Маємо всяке право дивуватися нашим руським послам, особливо соймовим, які не мають причини соромитись за свою діяльність, а все-ж вже від кількох літ не можуть якось зібратись, щоб станути перед своїми виборцями.

„Тому ми йдучи за численними голосами, які доходять до нас від довшого часу зпоміж руського загалу, пригадуємо нині нашим конституційним репрезентантам той їх безперечно многоважний обовязок і маємо повну надію, що вони якнайшвидше здійснять це справедливе, всенароднє домагання".

ПОХОРОН О. ГРИОРІЯ ШАШКЕВИЧА.

У короткому звіті з похорону о. Григорія Шашкевича в якому зазначено, що попри численну участь духовенства (130 священників) не було на ньому багато людей, читаємо: „Проповідь в церкві виголосив крил. Літинський. З неї віяв дуже великий холод. Проповідник не вичислив ні одної заслуги покійника для руського народу і руської церкви. В чому шукати причини, важко догадатися. А чейже пок. Григорій грав видну ролю в нашому краю".

СКРІПЛЕННЯ МИРА.

Льондон, 22. серпня. „Таймс" доказує, що зїзд Кріспіого (італійський міністр закордонних справ) з кн. Бісмарком є доказом скріплення союзу держав середньої Европи і цим самим скріплення мира.

З польської преси.

Відгуки одної брошури та одного її вискоку.

ПАН ГРАБИК ШУКАЄ РЕПРЕЗЕНТАНТА.

Як і треба було сподіватися, наша стаття п. н.: „За самостійний український підхід до інших народів" (гл. „Діло" ч. 178 з 14 серпня ц. р.) дала нагоду всяким Ікацам та іншим Грабикам пустити нову хвилю ординарних наклепів та обвинувачень на українців та українську політику. Статті, що появилися з цього приводу у варшавському „Куріері Поранім" та краківському „Ікаці", проречисто виявляють ту насолоду, з якою їх автори вхопилися за наше становище у згаданій статті, щоб у свою чергу і ще раз вмовляти у всіх і вся, що — як пише наш випробуваний приятель „Сар" з „Ікаца"

„політика українських сепаратистів є всуперед усім запереченням „Діла" й усієї української преси, знаряддям німецької політики".

„Хочемо знати, хто репрезентує українську політику?" — питається п. Кл. Гр. або, як це загально відомо д-р Клявдіюш Грабик, наш давній знайомий зі „Слова Польского" та з його ендецького ще наслідника „Куріера Львовского", а тепер начальний редактор озонівського „Куріера Поранного". Питається у наголовку великої передової статті у цьому таки **„Куріері Поранім"** (ч. 225 з 16-го серпня ц. р.), бо

„хотіли б ми знати, що направду думають українські політики".

П. Грабикові з цілої книжки п. Зенона Порая Пеленського найбільш (чи може одиноко) сподобалася протинімецька лайка, себто саме то, що ми вважали в цій книжці зайвим. Мимоходом кажучи, п. Кл. Гр., вірний методі всезнайка, хвалиться таким знаменитим знанням українських відносин, що плутає автора книжки з теперішнім по. ом Зиновієм Пеленським, називаючи його зрештою бувшим послом. Але пану Грабикові залежало на тому, щоби всупереч супозиції „Діла", що ст. новище п. Зенона Пеленського в даній справі в його книжці „Політика УНДО" — це його особистий погляд, підкреслити, що

„брошура п. Пеленського, б. посла і діяча бодай не останнього, але радше навпаки, загально відомого й чолового — має всі познаки щонайменше півофіційної інтерпретації ухвал УНДО".

„Але й п. Кедрин не зараховується до останніх. Його опінія має свою вартість серед українських голосів. Український публіцист висказується — річ не без значіння — в „Ділі".

Пан Грабик хоче знати ясно:

„Хто-ж з цих двох людей репрезентує українську політику? Не можна мати ніяких претенсій до польської опінії, що хотіла би знати, хто і що серед українців репрезентує, заки почне розмірковувати постуляти з того боку".

Віримо, що п. Грабик серед українських відносин не орієнтується і не знає хто і що серед українців репрезентує. Але йомуж це байдуже, бо він волів би, щоб власне в українців ніхто нікого й нічого не репрезентував, щоб в українців був хаос і розгардіяш. І коли б не сумні нинішні внутрішні українські відносини, то п. Грабик, при всій своїй арогації, може не кидав би так відважно нікчемні погрози:

„Але від одної завваги не можна стриматися: якщо п. Кедрин уважає, що метою політики його громадянства є знищити комунізм, то напевно за підставу тієї політики повинен уважати передусім найтіснішу співпрацю з Польщею, що саме передучора обходила 18-ліття перемоги над большевизмом. Завдяки тій перемозі може м. ін. п. Кедрин так спокійно розмірковувати в Польщі на сторінках „Діла" проблему співпраці української політики з „усіми міжнародніми силами" і в першому ряді з Німеччиною... Проста людська вдячність наказувала би п. Кедринові памятати про цю скромну прислугу. А коли п. Кедрин не хоче бути вдячний — його річ. Ми цим турбуватися не будемо. Бо дамо собі раду і без його вдячности. Але борючися з евентуальними трудноцами та після їх перемоги — відішлемо п. Івана Кедрина, правда, не до всіх чортів, але до його „міжнародніх сил", що йому тоді напевно щось поможуть. Так, як помагають... сьогодні".

— У нашій статті ми зайняли становище дуже ясне: ми підтримали все те, що сказано про декларацію УНДО, зате осудили ті ординарні німецькі вискоки автора брошури, які тута зовсім не лицювали. Пан Грабик робить саме з отого становища до німців осередок справи: так, начеб воно щонебудь змінювало справу, що українці вимагають у Польщі того, що їм належить, а чого не дістають! Справа репрезентації українства тут абсолютно ніпричім: коли річ іде про такого „партнера" і контраґента, як п. Грабик і його однодумці, то з цього боку відразу і згори резиґнуємо з представницького мандату.

Щодо оцінки битви під Варшавою у 1920 р., то дозволимо собі пригадати п. Грабикові, що той український журналіст, супроти якого він приймає тепер бессервісерсько-менторський тон, до походу на Київ у 1920. ставився позитивно вже тоді, коли він, пан Клявдіюш Грабик, був що трабантом ендецької політичної думки, яка пятнувала Йосифа Пілсудського мало не найпоганшим зрадником — саме за той похід, за варшавський договір і за війну з Росією.

Щодо „відсилання" українців то — очевидно — п. Грабик належить до тих, яким дуже прикро, що не можуть всіх українців „відіслати" не тільки з їх претенсіями, але і фізично, з їх ногами та головою на якийсь Мадаґаскар. Але коли б так два покоління тому „вислали" були українців з Галичини, то й сам п. Грабик був би прийшов на світ на тому Мадаґаскарі...

25 НІМЕЦЬКИХ МІЛІОНІВ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Ми вже мали кілька разів нагоду виказати, що один з Ікацівських писак захованих за псевдонімом чи криптонімом „Сар", стовідсотковий ігнорант в українських справах, що не вагається перекручувати історичні факти та послуговуватися клеветою, щоб тільки оплювати провідників українського народу, здискредитувати їх в очах українського і польського громадянства. Ось тепер у своїй статті в „І. К. Ц." (ч. 227 з 18-го серпня ц. р.) п. н. „Міліони і надхнення з заграниці... Джерела „оживлення" українського руху в Галичині" він пише про згадану статтю „Діла":

„Далі автор статті в дуже нервовий спосіб заперечує, будьтоби українська преса й українська публіцистика брала якусь пайку з півтораміліонового фонду, що його призначило німецьке бюро пропаґанди для польського терену. Твердить, що єдиним мотивом співпраці з німцями є для тієї публіцистики й преси український національний інтерес. Вкінці намагається доказати, що нема української залежности від Німеччини, не вважаючи на зичливість українців супроти Берліна".

Це більш-менш правильно передані думки з нашої статті. А тепер висновки п. Сара з цих думок:

„Ці твердження офіційного органу „УНДО („Діло" **ніколи** офіціяльним органом УНДО не було і не є! — прим. Ред.) — це документ, що вдаряє в очі. Вони вказують ясно, звідки український рух черпає свою життєвість. Політика українських сепаратистів не вважаючи на всі заперечення „Діла" і цілої української преси, є знаряддям німецької політики".

Читач збаламучений. Він не розуміє цих висновків, прочитавши передтим наведені думки статті „Діла", але в ньому залишається враження, що це-ж само „Діло" писало про те, що українська політика має якісь звязки з німецькою. А щоб це враження було ще сильніше, то п. Сар твердить катеґорично:

„Не поможе боєвому українству заперечувати, що черпає моральну й матеріяльну підтримку від німців. Говорять про це факти, в останьому хочби призначення „вождом" б. ґен. Зелинського і признання українцям 25 міліонів золотих на роботу!

„Важко заперечити, що це власне тільки спеціяльною маркою пальної зброї послуговувалися й послуговуються боєвики ОУН, важко заперечити, що то в Берліні діють ріжні централі українського руху, а в Данціґу є українська експозитура, що її виделеґували „стоталізовані" еміґраційні осередки до праці в Польщі.

„одну рацію треба признати „Ділові", а саме, що не користає з півтораміліонового берлінського фонду, бо цей фонд на українські цілі грубо більший (власне тих 25 міліонів).

„Стаття „Діла" повинна врешті відкрити очі всім тим чинникам у Польщі, що в українській справі мали ще якусь злуду".

Отже п. Сарові не поможуть ніякі заперечування, бо в його інтересі є, щоб було так, як він каже. Йому треба конче, щоб українські публіцисти чи українська преса взяла від німців 25 міліонів і він твердить, що так справді є. Але — як це роблять звичайно клеветники — твердить загальниково, не каже хто і де, тільки „25 міліонів на українські цілі". І досить. Щоб, якби що до чого, можна було викрутитись або щоб **узагалі ніхто не міг потягнути за те п. Сара до судової відповідальности.** І все те зроблене на те, щоб з одного боку посіяти неспокій та взаємні підозріння серед українського громадянства, а з другого накликати нагінку на українців. Давні випробувані методи. Очевидно: декому дуже тяжко повірити, що хтось може формулувати своє становище до чужого народу без інспірації дзвінкими арґументами!

ПРО АВТОНОМІЮ НЕМА МОВИ!

Книжка пана Зенона Пеленського викликала відгомін також і в „Ґазеті Польській" (ч. 225 з 18-го серпня ц. р.). Пише про неї п. С. М. у статті п. н. „Про політику УНДО". П. С. М. уважає згадану книжку позитивним явищем вже хочби тому, що вона перериває „клявзулю мовчанки" українців у польській мові, а це „вже є прояв доброї волі і бодай словного наближення до польського громадянства". Але автор статті гадає, що п. Пеленському не вдалося успішно відперти всі польські закиди на адресу УНДО за його автономічну декларацію. Бо що торкається, наприклад, твердження, що декларація УНДО не була підо впливом акції Генляйна, то сам п. Пеленський — пише п. С. М. — заявляє, що хвилина, в якій проголошено декларацію, була догідна для українців.

„Хвилина справді була догідна для українців"... Так, в цьому — якщо йде про інтереси українського сепаратизму — ані на хвилину не сумніваємося. Але УНДО-ві, якого політики п. Пеленський є мабуть уповноваженим висловником, залежить чейже — автор це нераз повторює — на сильній Польщі. Польща не може бути — пише п. Пеленський „малою або слабою державою", бо „що-ж українцям... зі слабої Польщі, що в додатку лежить між гітлерівським молотом та большевицьким ковалом". Погодити це, вже не тільки з погляду держави, але навіть польського націоналізму, стовідсотково слушне становище з тенором декларації, виданої у хвилині „справді для українців догідній", — це видається нам загадкою, якої ми не чуємося всилі розвязати. Бо з державного погляду декларація УНДО, проголошена в травні — не могла в ніякій мірі причинятися до будови сили Польщі. Могла ї тільки — віримо, що проти інтенцій авторів — послаблювати".

Вкінці автор займає становище до самого постуляту автономії. Польща — каже він — хоча відноситься позитивно до ідеї незалежности України поза своїми межами, то не може апробувати постуляту автономії у себе, бо це доводило би до державного дуалізму, отже підважу-

Що писало „Діло" 50 років тому.

Середа, 22 (10) серпня 1888.

„ВСЕНАРОДНЄ ДОМАГАННЯ".

У передовій статі п. н. „Слівце до наших конституційних репрезентантів" „Діло" писало:

„В теперішній порі, коли кінчиться вакаційний відпочинок і вже за пару тижнів почнуться засідання краєвих соймів, відбуваються в інших краях Австрії повально реляційні соймики, які уладжують соймові та парляментарні посли. Особливо чеські та німецькі посли обіздять пильно свої округи і стають перед виборцями нетільки в одному, але часто в більше місцях, намагаючись зіткнутись з якнайширшою публикою і розкрити перед нею свої гадки про теперішнє політичне положення.

„Маємо всяке право дивуватися нашим руським послам, особливо сойновим, які не мають причини соромитись за свою діяльність, а все-ж вже від кількох літ не можуть якось зібратись, щоб станути перед своїми виборцями.

„Тому ми йдучи за численними голосами, які доходять до нас від довшого часу зпоміж руського загалу, пригадуємо нині нашим конституційним репрезентантам той їх безпере..но многоважний обовязок і маємо повну надію, що вони якнайшвидше здійснять це справедливе, всенароднє домагання".

ПОХОРОН О. ГРИОРІЯ ШАШКЕВИЧА.

У короткому звіті з похорону о. Григорія Шашкевича в якому зазначено, що попри численну участь духовенства (130 священиків) не було на ньому багато людей, читаємо: „Проповідь в церкві виголосив крил. Літинський. З неї віяв дуже великий холод. Проповідник не вичислив ні одної заслуги покійника для руського народу і руської церкви. В чому шукати причини, важко догадатися. А чейже пок. Григорій грав видну ролю в нашому краю".

СКРІПЛЕННЯ МИРА.

Льондон, 22. серпня. „Таймс" доказує, що зїзд Кріспіого (італійський міністр закордонних справ) з кн. Бісмарком є доказом скріплення союзу держав середньої Европи і цим самим скріплення мира.

вало би одноцілість польської держави. Але відкинення цього постуляту — на думку п. С. М. — не свідчить про негативне відношення Польщі до тих українських вимог, що містяться в рамах одноцілої держави. А тому, що п. Пелєнський присвячує тим постулятам річеві заваги, автор статті гадає, що на цій площині є великі виглядн на співпрацю та нормалізацію польсько-українських взаємин.

У теорії — так, але як ця „співпраця" виглядає у практиці, про це каже більш 3-літній досвід „нормалізаційного" періоду.

Плян розвязки конфлікту в Чехословаччині.

„Дейлі Експрес" пише, що льорд Рансімен зібрав уже матеріял, щоби скласти плян розвязки конфлікту між чехословацьким урядом і судетськими німцями. Такий плян висунуть тоді, якщо розібються безпосередні розмови між обома сторонами. Деякі англійські щоденники пишуть про можливу стрічу льорда Рансімена з канц. Гітлером. „Ню Кроніка" підкреслює, що хоч міністерство пропаганди в Берліні заперечило вістки, будьтоби канц. Гітлер запросив льорда Рансімена, проте льорд Рансімен у розмові з представниками судетських німців висловив бажання особистої стрічі з канцлером. Це бажання подано до відома Берліна. Канц. Гітлер теж бажає такої розмови з льордом Рансіменом, якщо ініціятива вийде від британського державного мужа.

В середу 17. ц. м. през. Бенеш приняв прем. Годжу. Пополудні льорд Рансімен склав візиту прем. Годжі. Опісля прем. Годжа пішов на третє зчерги засідання членів уряду з делеґатами судето-німецької партії.

ГОСТРА ЗАЯВА ПРЕДСТАВНИКА СУДЕТСЬКИХ НІМЦІВ.

На цьому засіданні виголосив пос. Кундт довшу промову схарактеризувавши хід переговорів з урядом та представниками коаліції. Покликавшись на заяву прем. Годжі щодо його доброї волі, заявив теж добру волю судетських німців.

Зчерги пос. Кундт скритикував проєкт національного статуту тому, що статут не вводить в життя засади рівноправности поодиноких національних груп. Згаданий статут не відбігає від дотеперішніх поглядів і засад уряду та зовсім не зближається до підставових домагань судетських німців. Пос. Кундт виступив рішуче проти трактування судетських німців як меншини, якій уряд задумує за ґарантувати лише правну опіку. Німці домагаються такої перебудови держави, в якій не будуть ніякою меншиною, але матимуть рівні політичні права в державі. Доцільний національний статут буде лише такий, що запевнить поодиноким народам у межах їх території правдиве самоврядування. Те, що пропонує уряд, є пародією самоврядування. Д-р Кундт заявив, що переговори продовжуватиме тільки тоді, якщо чеський уряд визнає добру волю не тільки шляхом заяв при столі нарад, але також в становищі чеської преси, чеських товариств та ріжноманітних політичних організацій.

ЧИ ДІЙДЕ ДО МІЖНАРОДНЬОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ У СПРАВІ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ?

Французька преса пише, що якщо місія льорда Рансімена у Празі не вдасться, прем. Чемберлен скличе міжнародню конференцію, щоб рятувати мир в Европі. Канц. Гітлер не має нічого проти такої концепції під умовиною, що в цій конференції не братимуть участи Совіти і Чехословаччина.

Зріст впливів комуністів у Барсельоні.

КОНФЛІКТ МІЖ КАТАЛЬОНЦЯМИ ТА ЧЕРВОНИМ УРЯДОМ ЕСПАНІЇ.

Урядова кріза в Барсельоні виявила глибокий конфлікт, що істнує від довшого часу в еспанськім уряді. З уряду уступило двох міністрів Айхваде, представник республиканської катальонської партії та Ірухо, представник поміркованих басків. Їх місце заняли комуністи Хозе Моа Рехас і Томас Більбао. Оцінка й аналіза цієї урядової крізи дуже важка, бо в Барсельоні дуже гостра пресова цензура. Французька преса **пише, що кріза тревала довше ніж її офіціяльно проголосили в Барсельоні, бо ще від неділі.** Причиною димісії згаданих міністрів були декрети, що ввели мілітаризацію робітників у военному промислі та загострили політичний терор, обмеживши автономні права Катальонії. Тому на знак протесту уступив мін. Айхваде, якого підтримав представник басків.

По останній реконструкції уряд Нехріна пішов ще дальше в ліво і зовсім сперся на соціялістах, комуністах та анархістично-синдикалістичних профсоюзах. Заступником Нехріна буде міністр закордонних справ Альварез дель Вайо, великий прихильник Совітів. Це доказ, що большевицькі впливи в червоній Еспанії дальше помітно зросли.

НОВІ БОЇ В ЕСПАНІЇ.

Комунікат головної кватири подає зі Саляманки, що нац. війська перевели на відтинку Сеґу (фронт Ебро) на широкі розміри закроєну операцію. Ворог зазнав невдачі і стратив при тому багато полонених та военного матеріялу. Нац. війська знищили 4 повзи та поховали 270 ворожих трупів. Також і на полудневім відтинку фронту Ебро нац. війська пішли вперед та зайняли кілька становищ. На цьому відтинку знищили 2 повзи совітського походження. На фронті Естремадури відбили ворожі наступи на відтинку Кавеца дель Бує. Нац. летуни бомбардували військові обєкти та залізничі двірці в Сеґорбе, Тараґоні, Камбріліс, та пристані в Ґандії, Росас і Валенсії.

КОМУНІКАТ ЧЕРВОНИХ.

Комунікат червоних подає, що на полудневий схід від Ґандесси на фронті Ебро відбили наступ повстанців. В Мадриді, в університетськім місті червоним удалося викликати вибухи мін, що спричинило сильні страти повстанців. Ворожі частини, які перейшли були ріку Цухар, мусіли відступити на другий беріг ріки

РОЗБИТІ ДВІ БРИҐАДИ.

Багато мешканців теренів зайнятих ще червоними, перейшло на національний бік та оповіли, що міжнародня бриґада „лісоді", яку вважали найкращою частиною червоних, зовсім розбита. Також сильно розбита інша міжнародня бриґада „шампесен" і її мусіли зреорґанізувати.

Нове загострення відносин між Фінляндією та СССР.

Протест у Москві.

Недалеко Іноені совітська прикордонна **сторожа захопила човна двох фінляндських рибаків, які ловили рибу на територіяльних водах Фінляндії. Совітські вояки змусили рибаків крісами привязати свої човни до совітських** куртів і швидко відплили в напрямі Ленінґраду. У звязку з новим інцидентом фінляндське міністерство закордонних справ доручило своєму послові в Москві скласти протестаційну ноту з домаганням негайного звільнення рибаків.

Швидка розбудова німецької фльоти.

Шеф штабу німецької маринарки Гузе заявив у Кільоні, що доки у Штетині, замкнені по версайськім трактаті, будуть в найкоротшому часі урухомлені. Віцеадмірал Гузе заявив, що Німеччина будує тепер два панцирники містоти 35.000 тон; кінчить будувати панцирники „Шарнгорст" і „Гнайзенав", містоти 26.000 тон. Крім того вчислено до фльоти 16 торпедовців по 1625 тон і 50 підводних човнів містоти 250—700 тон. Уряд плянує будову 31 нових военних кораблів, два панцирники по 19.250 тон, 6 важких кружляків і 30 моторових торпедових суден.

Наступ на Ганкав почався.

Японці почали новий наступ у провінції Шансі, щоб ударити на Ганкав зпівночі.

ПОШЕСТЬ ХОЛЕРИ ДЕСЯТКУЄ ВІЙСЬКО.

Страшна пошесть холери, що прибирає щораз то більші розміри, може довести до перервання военної акції над рікою Янг-тсе. З Кіу Кіян, що є операційною базою японських військ проти Ганкав, надійшли вістки, що в японській армії занедужало 5.000 вояків, у японських шпиталях лежить тепер 20.000 вояків на цю недугу.

ЯПОНСЬКА АМБАСАДА ВИЯСНЮЄ ПОБУТ ЯПОНСЬКИХ ДИПЛЬОМАТІВ У ТУРЕЧЧИНІ.

Анатолійська аґенція подає, що представник японської амбасади в Анкарі повідомив турецьке міністерство закордонних справ, що побут японських дипльоматів у Стамбулі має наскрізь приватний характер та не має ні політичних, ні господарських цілей.

Таким чином той комунікат подав відповідь на турецьку ноту до японської амбасади. Як відомо, в турецькій пресі появилися вістки, що буцімто на конференції японських дипльоматів радили над засобами скріплення японської протикомуністичної пропаганди в балканських державах та на близькому Сході.

—o—

ПОХОРОНИ О. ГЛІНКИ.

Похорони о. Глінки відбудуться в неділю 21. ц. м. пополудні в Ружомберку, де жив і працював словацький політик. Його поховають на кладовищу на місцевому цвинтарі.

Високо-успішний розвиток вкладів ощадности в Комунальних Касах Ощадности

Місяць липень приніс Комунальним Касам Ощадности в Галичині новий доказ повного довір'я суспільности.

Прибуло 2.112 нових вкладчиків

які збільшили їхнє число до 572.534. Через це вже ний 15 громадянин Галичини є власником ощадностевої книжечки К.К.О. Ощадностеві вклади в 93 Комунальних Касах цієї дільниці і Центрольної Малопольської Каси Ощадности **зросли в місяці липні на 4.297.500 зол. і**

осягнули суму 251 міліонів 919 тисяч 725 золотих.

Пораховані в дні 30. червня ц. р. відсотки за пів року дають около 5 міліонів золотих, які в липні і серпні допишуть до диспозиції вкладчиків цих Кас.

НОВИНКИ.

З ОГЛЯДУ НА ТЕ, ЩО В ПЯТНИЦЮ 19. Ц. М. СВЯТО ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЬОГО — НИНІШНЄ ЧИСЛО „ДІЛА" ПОЯВЛЯЄТЬСЯ У ЗБІЛЬШЕНОМУ ОБЕМІ 12 СТОРІНОК. — ЗАВТРА „ДІЛО" НЕ ПОЯВИТЬСЯ. — ПІСЛЯЗАВТРА ВИЙДЕ „ДІЛО" ЗНОВУ ОБЕМОМ 12-ТИ СТОРІНОК.

— **Затверджені владою КУРСИ КОСМЕТИКИ** Стефанії Гаврисевич під проводом лікаря та інж. хемії, Львів, Коперника 42. А., тел. 275-18. Початок викладів 10. вересня ц. р. Проспекти безплатно. Додаткові курси лічничого масажу тіла і руханки. 1675. —10

— **Вже вийшов і продається великий народній ілюстрований Календар „Просвіти" на 1939 р.** На зміст Календаря складаються статті, оповідання, вірші, спогади на просвітянські, історичні та суспільно-громадські теми, а також незвичайно багатий інформаційний та практичний відділ, господарські, правничі та інші поради. Зокрема приносить Календар докладні описи й репортажі з дотеперішніх головних ювилейних святкувань та вказівки на дальші святкування. Цінною ділянкою в Календарі є багатий статистичний матеріял, м. ін., про наші міста, про стан неграмотности, тощо. **Календар багато ілюстрований, з мистецькою обгорткою у чотирьох барвах арт. С. Гординського.** Український загал повинен при купні календарів цього року памятати передовсім про Календар „Просвіти", тим більше, що цікавий він для кожного без винятку українця і при своїм великім обемі 232 стор. **коштує тільки 1.20 зол.** Всі Читальні, Кооперативи, Мужі Довіря та інші свідомі люди повинні ширити цей Календар. Умови кольпортажу як попереднього року. Замовлення слати на адресу: „Просвіта", Львів, Ринок 10. 1670 1-1

Присилайте передплату.

— Порядок Богослужень в церкві Преображення св. Спаса у Львові на празничний день 19. VIII. 1938. Читані Служби Божі в год. 5.30, 6.30, 9 і 12-тій рано. І. Співана Служба Божа в год. 7.30 рано. Соборна Співана Служба Божа з проповідлю в год 10. рано; по Сл. Божій Вознесення і свячення овочів. Вечірня в год. 16.

— Українська Порадня Матерей при вул. Хмелевського ч. 15 отворена щодня, крім неділь і свят, від год. 10—11. 1699

— Ревізії й арештування. У звязку з розкиненими відозвами О. У. Н. в зобрівському повіті дня 24. липня поліція переводить масові ревізії й арештування. В арештах у Зборові перебуває від трьох тижнів коло 20 хлопців надармо чекаючи розправ. Судова влада не дозволяє передавати арештованим білля чи харчів, а старосто не дозволяє на ніякі імпрези.

— Припинили діяльність Кружка Р. Ш. в Сяноці. Управа Кружка Рідної Школи в Сяноці дістала письмо від львівського воєвідства, яке заборонило вести діяльність покликуючись на ст. 16 розпорядку президента про кордони держави. Від рішення воєвідства управа Кружка внесла відклик.

— Перед розправою проти 6-ох священників. Прокуратор окружного суду у Стрию притягнув до відповідальности о. декана Базилевича з Княжолук, о. Бордуна з Турі Великої, о. Гаврилюка з Мізуня, о. Михайлова з Велдіжа, о. Руденського з Рахині й о. Чорнеґу з Долини за провину зі ст. 287 к. к., мовляв, вони „фальшували" метрики, бо писали закінчення прізвищ на — „ий" та „ич".

— Виселюють зі Стрийщини. Повітове староство у Стрию письмом з 13. ц. м. виселило зі стрийського повіту Володимира Дармохвала, адміністратора С. К. у Стрию, Нестора Уґеру, співвласника фірми „Теам" і Микиту Опришка з Гребінця. Всі три мають покинути прикордонний пояс до 5 днів.

— Зливні дощі з хмароломами лютували в останніх днях над Косівщиною і спричинили великі шкоди на полях і в садах та знищили гірські дороги. Комунікація на шляхах Жабе—Ільця—Зелене і Жабе—Буковець перервана. На дорозі Жабе—Слупейка і Жабе—Ільця вода вимулила багато небезпечних провалів.

— Перед новою розправою проти Добошинського. Окружний суд у Львові пересунув розправу проти Добошинського з 29. ц. м. на 19. вересня ц. р. на прохання адв. Стипулковського, який перебуває за кордоном. Один з адвокатів м-р Мацейко зголосив внесок, щоби трибунал допустив доказ із 12-ох присяглих суддів, які 15. лютого ц. р. видали свій вердикт на інж. Добошинського.

— Краєва хроніка. На гостинці під Станиславовом автобус ПКП, що курсує між Станиславовом і Богородчанами, наїхав на 5-тилітнього хлопця Івана Григорчука, який згинув на місці. — Дощі, що падуть від кількох днів, зробили великі шкоди в косівському повіті в полі, садах та на дорогах. Води знесли два мости та поперивали дороги. — В часі робіт при будові „Дому Людового" в Щуровичах, радехівського повіту, натрапили під підлогою дому, в якому містилася колись за австрійських часів, станиця жандармерії, людський кістяк, який — як оцінюють лікарі — лежав там яких 35 літ.

— Буря зі зливним дощем перейшла вчора над Моравською Остравою і Тешинським Шлеськом. На передмістях Острави вода затопила багато крамниць і внеможливила комунікацію. Громи ушкодили в кількох місцях електричні проводи і позбавили багато громад електричного світла. Радіостація в Моравській Остраві спримала на пів години надачу авдицій. Вода в Одрі й Остравиці піднеслася на два метри. Село Башка майже ціле під водою. Шкоди дуже великі.

— Приїзд 70 еспанських учителів до Москви. До Москви приїхала з червоної Еспанії прогулька 70 еспанських учителів і педаґоґів на курси пропаґанди. По закінченні курсів еспанські учителі виїдуть до полудневої Америки як кваліфіковані аґітатори Комінтерну.

— Прогулька маляйського султана до Берліна. Дня 31. ц. м. виїде до Німеччини султан Джогору, маляйської держави, що є під протекторатом В. Британії. Чи султан відвідає Льондон, покищо не відомо. Султан Джогору виїде з Німеччини до Злучених Держав.

— Найбільші склади муніції загрожені пожежою. В околиці Льонспрінґ у стейті Тексас вибухла велика пожежа ліса, що загрожує одному з найбільших американських військових складів муніції. В цих складах находиться кільканадцять тисяч тон вибухових матеріялів. Тому влада змобілізувала негайно кілька баталіонів народньої ґвардії, що приступили негайно до рятункової акції. Положення вже було безнадійне, бо хвиля вогню була віддалена ледви один кільометер від перших будинків складу муніції. Майже в останній хвилині вітер змінив свій напрям так, що є слаба ще надія опанувати положення.

— Самоходова катастрофа голяндського посла. В дорозі з Берліна до Голяндії самохід голяндського посла в Берліні ван Рапарда дістався під товаровий поїзд при переїзді залізничого шляху між Мінден і Бікебурґ. Самохід зовсім розторощений. Шофер вийшов здоровий з цієї катастрофи, а важко ранений посол помер у шпиталі в Булебурґу не відзискавши притомности.

— 20.000 долярів за напад на католицьку Церкву. Одно з біблійних товариств заанґажувало з відчитом прелеґента, який перед мікрофоном міської радіостанції у Філядельфії гостро напав на католицьку Церкву. Негайно по відчиті один зі священників зложив протест проти тенденції відчиту. Опісля справа опинилася в суді. Суд станув на становищі, що вину поносить біблійне товариство, що заанґажувало та інспірувало прелеґента. Суд засудив біблійне товариство на відшкодування в сумі 20.000 долярів на цілі католицької Церкви. Слід згадати, що прелеґентом був суддя. Присуд викликав у цілій Філядельфії величезне враження.

— Згорів польський літак в Букарешті. В четвер ранком на летунському майдані в Букарешті згорів літак „Льоту", що мав вистартувати до Варшави. Апарат загорівся від мотору. Подорожні встигли вчас вийти з літака, тільки баґажу не вдалося вже врятувати. До Варшави вистартував запасовий літак.

— Велитенська акція комуністів в Америці. На засіданні слідчої комісії палати послів представник національних товариств, що поборюють акцію комуністів, предложив 9 великих деревляних таблиць, на яких списано цілу аґітаційну літературу комуністів у Злучених Державах. Комуністи видають у Злучених Державах 608 часописів і мають 640 орґанізацій, зорґанізованих під такими невинними назвами як „оборони миру" і т. д. Комуністи ведуть найбільшу акцію між робітниками і молодю, викликують страйки і т. д. Представник протикомуністичної ліґи предложив документи, що понад 2.000 молодих комуністів виїхало до Еспанії як добровольці.

— Протиґазові маски, що не дають охорони. „Дейлі Експрес" оголошує висліди спроб з видержливістю ґазових масок, що їх британський уряд маґазинує для цивільного населення. Комітет фахівців з членів парляменту і журналістів перевів у ґазовій коморі досвіди з ґазами, що їх уживали підчас світової війни. Виявилося, що маски, призначені для цивільного населення, не дають відповідної охорони. По кількох хвилинах члени комітету мусіли покинути комору, при чому одна особа важко занедужала.

— Процес проти двох совітських старшин. Военний трибунал у Ленінграді розглядав справу двох старшин інтендантури червоної армії, Данилова і Кудика за саботаж у засоблюванні харчами відділів військової ленінградської округи. Трибунал засудив Кудика на 10 років, Данилова на 5 років вязниці.

— Облава на торговців чужих валют. Поліція в Чернівцях уладила облаву на торговців чужих валют, арештувала 24 особи і сконфіскувала більшу кількість чужих валют. Поліція окружила три вулиці, на яких сходяться спекулянти „чорної біржі" і перевела особисту ревізію в усіх прохожих.

— Спеціяльні комуністичні школи для жінок. Орґан словацьких комуністів „Словенске Звесті" повідомляє, що заходом комуністичної партії отворять 5. вересня ц. р. спеціяльні комуністичні школи для жінок. У Тісовці буде така школа для словацьких жінок, у Кежмароку для німецьких жінок.

— Найбільший дзвін на світі. В місцевости Турнен у Бельгії кардинал Ван Рой посвятив чотири нові дзвони, з яких найбільший важить чотири тисячі кільограмів.

— **Запір.** Вже старі майстри лікарської науки признавали з признанням природній гіркій воді **„Францішка Йосифа"** признаку найбільшого довіря як засіб на прочищення кишок.

В кожну читальню, в кожну кооперативу й іншу установу та взагалі в кожну свідому хату ювилейні образи „Просвіти"!

З нагоди
950-літніх роковин хрещення Руси-України
читайте повість
Юліяна Опільського

„ІДОЛИ ПАДУТЬ"

що зображує незвичайно живо цю переломову подію,
виводить могутню постать Володимира Великого,
змальовує бої та дипльоматичні заходи великого князя.

Накладом Видавничої Спілки „Діло".
2 томи. — Ціна 4 зол.
Дістанете у всіх книгарнях.

Спорт.

УКРАЇНА — ПОГОНЬ І Б.

В неділю 21. ц. м. стає репрезентаційна дружина України до важких змагань за мистецтво Окружної Ліґи. Навчена минулорічними досвідами не може дружина чорно-червоних злегковажити ніодних змагань, бо відтак виявляється, що кожний страчений пункт йде на вагу золота. Двічі мала наша дружина змогу здобути мистецтво О. Л. і двічі воно їй майже в останній хвилині втікало з рук. Виявлялося, що страчені на початку осінніх гор пункти, рішали при кінці про уклад табелі. Тому всі змагуни України повинні про це весь час памятати і виявляти підчас гор якнайбільше заанґажування, запалу та волі перемоги. Особливо цього року, в теперішних умовинах змагуни України повинні памятати, що найкращою відповіддю на всі відомі затії — буде здобуття мистецтва О. Л.

Перша мистецька стріча відбудеться на грищі Чорних в год. 11. передполуднем. В год. 9. рано грає Україна II — Погонь II за мистецтво А-класи.

ЗОРЯ — СТШЕЛЕЦ (ПЕРЕМИШЛЯНИ).

Вирішні треті змагання обох дружин відбудуться в неділю 21. ц. м. **імовірно** у Винниках. Докладніші дані про час і місце стрічі подамо в черговім числі.

НОВИЙ СТАРТ НАКОЛЕСНИКІВ УКРАЇНИ.

В неділю відбудеться у Львові наколесницький біг Стшельца за мандрівну чашу на віддаль 100 і 60 км. В бігу на 100 км. для ліценціованих беруть з України участь: Бабій, який уже виступає по півторамісячнім відпочинку, Степаняк, Бунік, Фадак, Лата, Паньчак, перший виступ у „ліценції", та вперше цього року Колтуцький.

В бігу на 60 км. (для власників перегонових карт) беруть участь такі наколесники: Езерський, Левкович, Рудницький, Коцур, Ганиш, Колтуцький II, Должанський, Яким і Корабель.

Старт у год. 7. рано коло Свилова.

КАЮКОВІ ЗМАГАННЯ.

Комунікат Ради К. Л. К.

Дня 21. серпня ц. р. Філія К. Л. К. у Стрию орґанізує на припоручення Ради КЛК каюкові змагання на трасі Розвадів — Залісці. Траса довга на 28 км.

Старт 21. 8. в год. 11. біля моста в Розвадові. Мета під мостом в Залісцях. Змагання відбудуться в катеґорії двоособових каюків без керми. Льосування черги старту відбудеться на місці, перед змаганням. На трасі нема жадної тами, ані інших перешкод (крім мілини), що могли би ушкодити каюк.

До Розвадова вигідний доїзд залізницею зі Львова і зі Стрия. Відїзд зі Львова до стації Миколаїв-Дрогобиче в год. 6.40, 7.15, приїзд до Миколаєва в годину пізніше. Зі стації до Дністра 10 хвилин ходу, на міст в Розвадові 20 хв. Поворот із Миколаєва в год. 13.38 і 19.50 в напрямі на Львів, на Стрий в год. 16.04 і 19.49.

Від місця мети (міст у Залісцях) 7 км. до Ходорова. Відїзд з Ходорова до Львова в год. 20.20.

У змаганнях беруть участь змагуни Сокола, Орлів і К. Л. К. тому теж боротьба за перше місце заповідається дуже сензаційно. Імени першуна боронить Філія К. Л. К. Львів, що на останніх каюкових змаганнях, у складі Рибалек-Славецький здобула першенство ще за істнування Українського Спортового Союзу.

Б. Назар, прес. реф.

Листування Редакції.

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕФЕРЕНТ „ДІЛА" перебуває на відпустці і вернеться у вересні ц. р. Тому всі справи, які торкаються фейлетонів у „Ділі", раніш надісланих рукописів повістей до Бібліотеки „Діла", коректорських змін у видрукованих белетристичних творах, врешті всі листи, адресовані на імя літературного референта „Діла", — мусять підождати до вересня ц. р. Ш. авторів просимо не хвилюватися: кожна працююча людина має право на короткий літній відпочинок.

Театри.

Великий Театр:

Пятниця 19. 8. год. 8. веч. „Люди на кризі".

Субота 20. 8. год. 8. „Люди на кризі"

Неділя 21. 8. год. 4. попол. „Люди на кризі", год. 8. веч. „Шестий поверх".

Театр Різнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ОПІЛЬЧИВ.
19. 8. Мазепа.
20. 8. Гетьман Полуботок.

ПОРОГИ:
21. 8. Маруся Богуславка.
22. 8. Пісня Бескиду.
23. 8. Гетьман Полуботок.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північ кличе".
АПОЛЬБО: „Агентка Г. 21".
АТЛЯНТИК: „Сильні люди".
БАЛТИК: „Жінка на два тижні", „Романтичний міліонер".
ВАНДА: „В. З. 6 не причалив", „6 літ кохання".
ГРАЖИНА: „Жінки над пропастю".
ЕВРОПА: „Радість життя".
КАСІНО „Вір мені", „Малий джентельмен".
КОПЕРНИК: „Тигр із Ешнапуру", „Індійська гробниця".
МАРУСЕНЬКА: „Тигр із Ешнапуру" „Індійська гробниця".
МЕТРО: „Герої моря", „Від вівтірка до четверга".
МІРАЖ: Нечинне.
МУЗА: „Блакитна залога".
ПАЛЯС: „Тавро зради" на осн. Ст. Цвайга.
ПАКС: нечинне.
РАЯ: „Після бурі"
РІЯЛЬТО: „Моя пяниа мама".
РОКСІ: „Гра життя" і додаток.
СВІТ: „Нансі Стіл пропала", „Невинно почалося".
СТИЛЕВЕ: „Вередлива експедієнтка" та ревія Боруського.
ТОН: „Володар прерії" і додатки.
УТІХА: „Бунт залоги" та ревія.
ХИМЕРА: „Голос джунглів" із Гарі Пілем.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Зі Женеви до Ліону".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід"
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Каїм і Син)
„Еспанія".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 19. серпня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Розр. орх., 8.00 Добридень наймолодшим, опов. Реймонта та пісеньки, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Музика в пл., госп. вістки, 14.15 Популярна музика в пл., у перерві в год. 14.30 Спортова гутірка, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.10 „Уявім собі" вес. авд. для жінок, 15.30 Гутірка з хорими, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Оперетко̀ва музика в пл., 16.45 Краса Поділля, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Пл. із поясненнями: Ігор Стравінський „Свято весни", 17.45 Програмова резерва, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Динамомашина, 18.10 Бетовен: Тріо ц-моль оп. 1. ч. 3. 18.45 Літер. новини, 19.00 Музика в пл., 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 На шлеську ноту, розр. концерт: сільська орх., сопран, бас, веселі анекдоти, форт., 20.45 Веч. денник, 21.00 Львівські пера: Корн. Балевендер: Вибрані вірші, 21.50 22.00 Спорт, 22.05 Живий концерт бажань, орх., конферансіер, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Нові плити славних артистів (Варшава II).

Субота, 20. серпня 1938.

6.30 Музика в пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ран. денник, 7.15 Орх. музика, 8.00 Кінчаємо тиждень, погідна авд., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Господарські вістки, музика з пл., 14.15 Музика в пл., 15.05 Господарські вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 „Про муринятко Самбо та чотирьох ласомих тигрів", для молодших дітей, 15.45 Госп. вістки, 16.00 Танковим кроком від Токаю до Балятону, словно-муз. авд., сальон. орх., солісти, конферансієр, 16.45 Гротескові забави, гутірка, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Новини зі світа і новини з плит, 17.45 Виннички місто тютюну, 17.55 Гальо! Спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Концерт солістів, форт., скрипка, 18.45 Порохи у „Книжці вбогих" І. Каспровича, поет. чвертьгодина, 19.00 Мадярські балади Золтана Кодаля у супр. форт., 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 14.30 Нар. капеля, 20.00 Про хмелінські дзвони, авд. для дітей. На відпусті, авд., 20.45 Веч. денник, 21.00 Гутірка зі слухачами радія, 21.10 „Фліє" оп. в одній дії Ст. Монюшка, 22.25, 22.35 Спортові вістки, 22.40 Танк. музика з пл., 23.00 Ост. вістки, 23.05 до 23.55 Танк. муз. з плит (Варшава II.).

Неділя, 21. серпня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Орх., 8.00 Ран. денник, 8.15 Для села: Хл. газетка, Музика гармоністів, Гутірка, 8.35 Львів здоровить, 8.40 Хліб. скринька, 8.50 Льон і коноплі, 9.05 Музика в пл., 11.00 Легка музика в пл., 11.45 Пластичний огляд, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Два кохання Кипріяна Норвіда, 13.15 Музика сальон. орх., ревелерси, сопран, форт., дует, барит., 15.00 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Гостина фр. хліборобів, Музика з пл., 16.30 Старосвітський журант, 17.00 Монюшко: II. Смичк. квартет ф-дур, 17.30 Звуковий тижневик, 18.00 Музика, спів; у перерві в год. 18.55 Хвилина бюра студій, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Популярна словно-муз. авд., 20.35 21.40 Спорт. 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник. 21.00 Американські мигунці: Веселла Сирена, 22.00 У музикальнім пенсіонаті: пісеньки, саксофон, форт., смичк. тріо, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Танк. музика з пл. (Варшава II).

Понеділок, 22. серпня 1938.

6.15 Пісня, 6.20 Музика в пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ран. денник, 7.15 Концерт орх., 8.00 Зачинаємо тиждень, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Легка музика з пл. і госп. вістки, 14.15 Китиця для всіх, музика в пл., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. і сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Виправа по скарби, 15.30 Тайни Львова, повість із 1848 р., 15.45 Госп. вістки, 16.00 Концерт розр. орх., 16.45 Серед земляків у Бразилії, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Знаєте, то послухайте, легкий концерт, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 22.50 Спорт, 18.10 Клярнетовий рецитал, 18.30 Конкурсова авд. П. Р., 19.00 „Кавалір Срібної Рожі" оп. Р. Штраусса, трансм. з фестівалю у Зальцбургу; у перерві коло год. 20.09 Актуальна гутірка, коло год. 21.12 Веч. денник, Актуальна гутірка, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Танк. музика з пл. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 19. серпня 1938.

БЕРЛІН 12.00 15.30 18.00 Музика, 17.30 Соната Г-дур Бетовена, БІЛГОРОД 18.20 Нар. пісні, БЕРОМІНСТЕР 19.35 Пісні у вик. хору хлопців, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 17.00 Орх., 19.30 Свято мад. пісні, 21.25 22.00 Концерт орх., 22.50 Циг. музика, ВІДЕНЬ 16.00 17.10 Розр. концерт, 18.45 19.00 Весела літня авд., 20.10 Весела нар. авд., КОШИЦІ 7.35 14.10 18.45 Вістки, 18.00 „Бирюк" скеч, Концерт Ліди Поповичевої у супр. форт., МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 21.00 Пісеньки в супр. орх., 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, опісля танк. музика, ОСЛЬО 18.20 Спів, ПРАГА 12.45 Сальон. музика, 18.20 „Свінг-Бенд" розр. і джез. музика, 21.30 Оп. мельодії Остерчіля, РАДІО ПАРІ 18.00 Концерт із ам. консерваторії з Фонтенебльо, 18.30 Форт., 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Театр Улиці: „Ль Абе Константен" драма Кремїє і Де Курселя, 23.00 Концерт. РИМ 17.15 Джез. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00 Легка музика, 22.10 Комедія, СОФІЯ 19.25 20.00 „Паяци" оп. Леонкавалля.

Субота, 20. серпня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Воєн. авд., 18.0 Розр. муз., 19.45 Веч. гомін, 20.10 Концерт, 22.30 Легка й танк. музика, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 22.20 Розр. музика, БУДАПЕШТ 13.25 Оп. орх., 14.35 Легка музика, 18.20, 19.00 Циг. музика, 21.25 Мадяр. музика, ВІДЕНЬ 10.30 Розр. музика, 12.00, 13.15 Орх. концерт, 20.10, 21.00 З італ. опер, орх., сопран, тенор, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Спорт. актуалії, Трансмісія з Ужгороду: Катаєв: Дорога цвітів, драма, МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 20.30 Камеральна музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Парізіна" оп. Масканія, ОСЛЬО 20.00, 21.00, 22.00 „Гофманові казки" оп. Офенбаха, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 20.35 Концерт фільг. орх., 21.25 Серенада ес-дур Дворжака на смичк., РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30, 21.00 Театр Улиці, 21.10 Кабарет, 22.05 Концерт симф. музики, РИМ 17.15 Скрипка, 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Ля Чіта Роза" оп. Ранодате, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 18.45 Вальси, 19.00 Популярна музика, 19.45, 20.00 Форт. рецитал В. Буркать.

Неділя, 21. серпня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Австрійські нар. мельодії, 19.20 Хвилина музики, 20.00 21.00 Весела музика, 22.30 Розр. музика, БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 17.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 11.00 12.00 Симф. концерт, 15.00 Для дітей, 15.30 Смичк. квартет ф-дур Нільсена, 18.40 19.00 Нар. пісні, КОШИЦІ 18.00 Словно-муз. авд., МІЛЯНО 17.15 18.00 Симф. концерт, 21.00 22.00 Комедія, МІНХЕН 20.30 21.00 „Ластівка" оп. Пучіні, ПРАГА 15.30 Легка музика, 17.15 Моравські нар. пісні, 18.30 19.20 Легка музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 19.00 Сценка, РИГА 15.30 18.00 18.55 19.00 Сальон. музика та лотиські пісні, РИМ 17.15 18.00 Пісеньки у супр. орх., 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Ріголетто" оп. Верді, СОФІЯ 18.00 Легка й танк. музика, 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів, мецосопран.

Понеділок, 22. серпня 1938.

БЕРЛІН 14.15 15.00 Розр. музика, 17.00 Форт., 19.45 Веч. гомін, 21.00 Танк. музика, БІЛГОРОД 20.00 21.00 Опера з пл., 21.30 Нар. пісні, 22.15 Спів. рецитал, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт балалайк. орх., 13.30 Військ. орх., 19.20 Циг. музика, ВІДЕНЬ 12.00 16.00 Розр. концерт, 18.15 Пісні Вольфа та Регера, 19.00 Вес. нар. авд., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 19.00 20.00 21.00 22.00 „Кавалір Срібної Рожі" оп. Р. Штраусса, КОШИЦІ 18.00 Орх. музика, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Оперетка, МІНХЕН 19.00 Симфонія Брукнера, ПРАГА 16.15 Смичк. концерт Чайковського, 20.35 Дрібні Двожакові твори, РАДІО ПАРІ 20.45 21.00 22.00 23.00 Фестіваль Равеля, РИМ 17.15 Форт., 19.30 20.30 Розр. музика, 21.00 Муз. вечірня, 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, СОФІЯ 18.30 Популярна музика, 19.15 Спів.

БІРЖА.

Львів 18 серпня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89.67 89.20 Доляри американські 5.30.50, 5.28.00 Доляри канад. 5.29.00—5.26.50 Фльорени гол. 290.59—288.85 Франки фр. 14.54—14.44. Франки швайцарські 122.00—121.20 Фунти анг. 25.97—25.81. Гульдени ланц. 100.25—99.75. Корони ч 15.80—15.35 Кор. дан. 115.90—115.15 Кор. норв 130.53—129.55 Корони шв. 133.94—132.95 Ліри італ. 23.65—22.95. Марки фінлян. 11.48 —11.25. Марки нім. 70.00 — 72.00, Тель Авів 25.95—25.45 Марки нім. срібні 99.00 — 96.00

Акції.

Банк Польський 125.00 Цукор. 39.50. Вугіль 35.25, Ліїльпоп 93.50. Моджеїв 16.00, Островець 69.00, Стараховичі, 41.75 Габербуш 55.25

Папери

4% інв. проц. внутр. 67.00, 67.13 3 інв. 1 ем. 82.88, серія неконт. 3 пол. інв. 2 ем. 81.75 серія неконт. 5. конверс 68.50 прем дол. 42.65 4 консол. 67.00

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 18 серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2.85 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2.90 зол.
молоко . . . 14—15 сот.
яйця (копа) . . . . 3.70 зол.

Тенденція на масло та яйця вдержана на молоко знижкова.

Подяка.

Почуваюся до обовязку пією дорогою зложити сердечну подяку **Вп. Панові Дент НАССОВІ** Львів, Сикстуська 17 за успішне упорядкування ями устної і за мистецьке викінчення двох вельми скомплікованих містків.

Д-р Ростнович Степан.

ОПОВІСТКА.

За кошти подорожі на вакації до товариша склав на: Музей „Бойківщина" в Самборі 3 зол., Тов. „Рідна Школа" у Львові 4 зол., Українських Інвалідів 4 зол., Український Шпиталь 4 зол., Фонд воєнних вдів і сиріт 3 зол., родину Касперських 2 зол., „Просвіту" Львів 2 зол., Українських Студентів 3 зол. **Теодозій Будзиновський, Самбір.**

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

ХТО служив у колишній австрійській штабовій компанії: Ersakomp. für Hilfdienst b. I. R. 10. у Новім Санчі на Замку від **від 1. X. 1917 до 31. X. 1918.** Того просить негайно подати свою ласкаву адресу dr. D. Ważewski, Nowogródzka 22, Wilno.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ДАМ працю солідному практикантові в більшому рільному господарстві. Вимагана рільнича школа. Зголошення до „Діла" під „Волинь". 1678 1-1

НАГОРОДУ, хто приготовить негайно до виїзду на цілий рік 5 до 10 хлопців на рільні роботи. Зголошення до „Діла" під „Волинь". 1678 1-1

ПАНСІОНИ

ДЕШЕВО — серпень, вересень. Ліси. Гуцульщина над Прутом. Ділок-Микуличин. Гуменюкова. 1674 1-2

КУПНО — ПРОДАЖ

ВУГОЛЬ, кокс, дрова продає КАЛИТИН, Байки 14, тел. 238-24. 1682 1-1

НАЙДЕШЕВШЕ купиш ковдри ... — шовкові — виріб ковдер ...НОВА, Гродзіцьких 4 (біля Ринку). 1680 3-3

КОМПЛЕТНІ кухонні виправи — ... 65.—, алюмінієм 90.—, з ... ліском і т. д. РЕНТШНЕР, ... 1665 4-4

УКРАЇНСЬКЕ бюро посередництва ... пна „ТРАНСАКЦІЯ", Львів, ДЛУГОША ОДИН, ріг Миколая — поручає у ... кім виборі, в ріжних цінах у місті ... і на передмістях камяниці, віллі, ... парцелі під корисними умовами. ... формації безплатні. Багато ... ручень. Бюро працює цілий день, ... перерви. 1622 5-10

СІДЛОВІ англійські ... порт — ВАЛІХЕВИЧ — сідляр, ... Шайноги 2. 1666 7-10

НАУКА

ВПИСИ на комп. річний курс ... шиття та домашнього господарства, ... управою найкращих фахових сил ... віниці — з цілим утриманням. ... приймаю на тримісячний крій і ... ПІСАРСЬКА, Сташіца вісім, ... рушини. 1669 3-4

СТАНЦІЇ

ПРИЙМЕМО на мешкання з харчами ... окремої соняшної, теплої, здорової ... ваги з комфортом двох учнів. ... опіка, поміч у науці, можливі ... жих мов. Ближчих інформацій ... „Виноград", Львів, Листопада 41. 1667 3-4

ДО ВИНАЙМУ кімната, ... гантна, з окремим входом, коло ... з цілим утриманням для одного ... двох панів або учнів. Бадені 7, ... мешк. 5. 1676 1-4

ПРИЙМУ панночки на станцію, ... ко купецької гімназії. Ткачевич, ... панського 12. 1671 1-4

СОНЯШНІ кімнати до винайму ... кам при інтелігентній родині в ... вул. Конаржевського 31. 1675 1-4

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

АДВОКАТСЬКИЙ аплікант ... змінить патрона. Листи з ... нагороди до Адмін. для „Магістра". 1683 1-1

ТЕХНІК, дорожний, студії, ... лізо-бетон. Практика в Росії і ... Власний помірковий інструмент. ... Відок 1. Томкович. 1673 1-4

ОГОЛОШЕННЯ.

Косметичний Інститут і Лябораторія
Д-ра О. ТУШИЦЬКОГО
Львів, вул. св. Софії ч. 3. Тел. 285-...
УСУВАЄ: аномалії цери, ... тіння, пігменту, волосся, ... дзьоби по віспі і ... тривке усування ... і відморожень власною ... Тривке усування ... катафорезою. Сталі ... шкірним запусканням ... ування). Урядово затверджені ... си закордонної програми. 1666 1-...

ПІТ
НІГ, РУК, ПАХВИН
і т. п. зникне при вживанні ... ного певного і нешкідливого ...
пудру „CSAVE" 50 сот.
Пробний пакет. Перфумерія
С. ФЕДЕРА
Львів, вул. Сикстуська 7
Філія Коперника 11 а
ФІЛІЯ: ВУЛ. ГАЛИЦЬКА ч. 6

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.